

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**ANALÝZA SOUČASNÉ KNIŽNÍ NABÍDKY PRO DĚTI RANÉHO
VĚKU**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martina Pelikánová

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Eva Koželuhová Ph.D.

Plzeň, 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30.6.2021

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Evě Koželuhové Ph.D. za její odborné konzultace, pomoc a vstřícnost v průběhu vypracování mé práce.

1 Úvod.....	6
2 Teoretická část.....	7
3 Vývoj dítěte od prenatálního do předškolního věku.....	7
3.1 Prenatální období.....	7
3.2 Novorozenec.....	8
3.3 Kojenec.....	8
3.4 Batole.....	9
3.5 Předškolní období.....	9
4 Žánry dětské literatury.....	11
4.1 Říkadlo.....	11
4.2 Lidová pohádka.....	12
4.3 Autorská pohádka.....	12
4.4 Próza s dětským hrdinou.....	12
4.5 Pověsti a bajky.....	13
4.6 Naučná literatura.....	13
5 Typy knih pro děti v raném věku.....	13
5.1 Leporelo.....	14
5.2 Zvukové knížky.....	14
5.3 Obrázkové knížky-wimmelbuchy.....	14
5.4 Interaktivní knížky.....	14
6 Historie nakladatelství pro děti po roce 1945.....	16
7 Současná nakladatelství v oblasti literatury pro děti a mládež.....	18
7.1 Albatros Media.....	19
7.2 Baobab.....	19
7.3 65. pole.....	19
7.4 Portál.....	19
7.5 Meander.....	20
7.6 Pikola.....	20
7.7 Paseka.....	20
7.8 Labyrint/Raketa.....	20
7.9 Take Take Take.....	21
7.10 Běžiliška.....	21
7.11 Verzone.....	21
7.12 Lux.....	21

7.13	Argo.....	22
7.14	Universum.....	22
8	Literární ceny za literaturu pro děti.....	22
8.1	Magnesia litera.....	23
8.2	Zlatá stuha.....	23
8.3	Nejlepší knihy dětem.....	23
9	Oceněné a doporučené knihy pro děti v raném věku.....	24
9.1	Hravouka.....	24
9.2	Bratři v poli.....	24
9.3	Zuza v zahradách.....	25
9.4	Šedík a Bubi.....	26
9.5	Jezevec Chrujda našel velkou lásečku.....	27
9.6	Terezka a Ušáček.....	27
9.7	Plác! Tác! Bác!.....	28
9.8	Aport, Fousku!.....	29
9.9	Rukulíbám.....	29
10	Praktická část.....	31
11	Cíl empirického šetření.....	31
12	Metodologie šetření.....	31
13	Výzkumný soubor.....	32
14	Výsledky šetření.....	33
14.1	Případ první – Velké nakladatelství.....	33
14.2	Případ druhý – Rozmanité nakladatelství.....	34
14.3	Případ třetí – Odborné nakladatelství.....	36
14.4	Případ čtvrtý- Malé nakladatelství.....	38
14.5	Závěry empirického šetření.....	40
14.5.1	Jaké jsou dostupné typy knih pro děti ve věku dvou až tří let.....	40
14.5.2	Jaký žánr preferují vydavatelé knih určených dětem raného věku.....	41
14.5.3	Jaký je vývojový trend u knižní produkce pro děti v raném věku.....	41
14.5.4	Jaký je poměr knižní produkce.....	41
14.5.5	Jaký je poměr knižní nabídky pro nejmenší mezi zahraniční a tuzemskou tvorbou.....	41
15	Závěr.....	42
16	Resumé.....	43
17	Seznam zdrojů.....	1
18	Přílohy.....	6

1 Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma, jež je zaměřené na dětské knihy pro děti v raném věku. Cílem práce je analyzovat tuzemskou nabídku knih pro děti raného věku u zvolených nakladatelstvích, a jejich vývojové trendy. K vypracování práce mě vedla skutečnost, že v mateřských školách je v současné době vzděláváno značné množství dětí ve věku 2 až 3 let. Pro tento věk je třeba využívat při rozvoji čtenářské pregramotnosti odlišné texty, než s jakými obvykle učitelky mateřských škol pracují. Zajímalo mě proto, jaká je v této oblasti nabídka a jaké jsou vývojové trendy.

Tato práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části popíšu vývoj dítěte od prenatalního do předškolního věku. Zvláštní důraz je zde kladen na rozvoj čtenářských dovedností v raném věku. Dále je zde popsána různorodost žánrů dětských knih od leporela až po naučnou literaturu pro nejmenší. Další kapitola je věnována historii nakladatelství po roce 1945 až po současnost. Potom jsou představena jednotlivá současná nakladatelství, jež se zabývají tvorbou pro nejmenší čtenáře a jejich knihy jsou oceňovány v literárních soutěžích. V závěru teoretické části jsou představeny literární ceny pro děti a devět knižních titulů pro děti v raném věku, jež byly za posledních pět let oceněny či nominovány.

V praktické části budu analyzovat čtyři zvolená nakladatelství, jež jsou pojata, jako jednotlivé případové vícepřípadové studie. Zde budou analyzována data za posledních pět let a potřebná k zodpovězení výzkumných otázek. Nakonec budu identifikovat společné trendy zkoumaných nakladatelství.

2 Teoretická část

3 Vývoj dítěte od prenatálního do předškolního věku

3.1 Prenatální období

Za dobu prenatálního období je považována doba od početí do porodu, která čítá přibližně 266 dní). Geny matky a otce určují některé tělesné charakteristiky a základní temperament dítěte.

Z porodnického hlediska se prenatální období dále dělí na jednotlivé trimestry, z nichž každý trvá přibližně 3 kalendářní měsíce.

Z hlediska vývoje plodu se prenatální období dělí rovněž na tři fáze, a to na fázi germinační, embryonální a fetální.

Germinační fáze trvá prvních 14 dní těhotenství, kdy se spojením spermií a vajíčka vytváří zygota. Krátce po spojení spermií a vajíčka dochází k dělení buněk, při kterém vzniká blastocysta, což je uskupení několika buněk. Na konci germinační fáze se toto uskupení buněk usazuje na stěně matčiny dělohy, čímž začíná fáze embryonální.

Embryonální fáze je nejdůležitější fází pro další vývoj plodu. Trvá od třetího do osmého týdne těhotenství. Pokračuje dělení buněk, ze kterých se postupně formují hlavní orgány a systémy, zejména plíce, srdce a mozek. Hned na počátku tohoto období se začíná vytvářet placenta, jejíž hlavními funkcemi je výživa plodu a jeho zásobení hormony, odstraňování odpadních látek, filtrace látek škodlivých a v neposlední řadě slouží jako dočasný imunitní systém, který poskytuje plodu protilátky. Společně s placentou se vyvíjí pupeční šňůra se dvěma tepnami a jednou cévou. V embryonální fázi vývoje je s ohledem na vývoj důležitých orgánů velice důležitý životní styl a zdraví matky. Chemické látky i onemocnění, které vstupují do těla matky, mohou zapříčinit nenapravitelné vrozené vady, a to od mírných až po ty závažné.

Fetální fáze je započata 9. týdnem těhotenství a končí porodem. Většina vnitřních systémů je již dotvořena a zformována, a tak je toto období zejména fází růstu a zrání.¹

1 ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let.

3.2 Novorozenec

Za novorozenecké období je považována doba od narození do konce prvního měsíce života dítěte. Hned po narození začíná adaptace dítěte na vnější svět. Motorika novorozence je zatím pouze reflexivní a ochranná, dítě nemá nad svými pohyby kontrolu. Potřeby a pocity dítěte jsou vyjadřovány pláčem. Pláč je základní formou komunikace dítěte. Novorozenec vidí obrysy a tvary, jeho oči jsou citlivé na světlo, má rádo hry „tváří v tvář.“ Dítě nedokáže koordinovat pohyby očí a rukou. ²Jazyk je v tomto období nepoměrně veliký k ústům. Nejlépe vyvinutým smyslem je v novorozeneckém období sluch, přesto dochází k získávání informací pomocí všech smyslů. Nejvíce dítě reaguje na matčin hlas, uklidňující účinek na něj mají nejrůznější zvuky, např. broukání. Již v tomto období je doporučováno dítěti zpívat a předčítat, dítě sice ještě nerozumí významu slov, ale reaguje na hlas a jeho modulaci. ³

3.3 Kojenec

Za kojenecké období je označována doba od 1. do 12. měsíce života dítěte. V tomto období dochází k rychlému růstu dítěte. Dítě získává kontrolu nad svými svaly, dochází k celkovému zlepšení motoriky dítěte. Pláč i nadále zůstává základním principem komunikace, objevují se ale další způsoby, zejména gesta, napodobování zvuků atd. Již na začátku tohoto období rozeznává do určité míry velikost, barvu a tvar věcí, které ho bezprostředně obklopují. Tyto schopnosti se během celého období zpřesňují a pomáhají získávat informace o předmětech z okolí. Pro vytváření vztahu ke knížkám je vhodné v tomto období pořídit dítěti jednoduché dětské knížky s obrázky, které dítěti pojmenováváme.⁴ Mezi 4. a 8. měsícem dítěte dochází k rozvoji velkého množství dovedností. Dítě se učí lépe ovládat své tělo, poznává hračky a okolní předměty zejména testováním v ústech. Začíná vydávat různorodé a složité zvuky, hodně „povídá.“ Dítě se rádo mazlí, napodobuje zvuky a gesta, zajímají ho hračky vyluzující zvuk. Na konci tohoto období, mezi 8. a 12. měsícem, se vývojově dítě připravuje na dvě důležité události – chůzi a řeč. Dítě se začíná samo stavět, vydrží samo stát při opoře o nábytek. Při manipulaci s hračkou již preferuje a používá vždy jen jednu ruku. Používá špetkový úchop při hraní

2 ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let.

3 M. Šindelářová :K možnostem rozezpívání dětí předškolního věku,

4 KLINDOVÁ, Ľuboslava a Eva RYBÁROVÁ. Psychologie 2: vývojová psychologie pro 2. ročník středních pedagogických škol.

s malými předměty, při podávání malých kousků jídla atd. V oblasti řeči a jazyka využívá broukání a žvatlání k navázání interakce, křiku k upoutání pozornosti. Reaguje na své jméno, dokáže vyjádřit nesouhlas vrtěním hlavy, má rádo jednoduché písničky a básničky.

5

3.4 Batole

Batolecí období je doba života dítěte od 1 do 3 let. Děti jsou v tomto věku nesmírně zvědavé, a egocentrické. Díky výrazně lepší motorice se dokáží samostatně pohybovat a prozkoumávat okolí, čímž se rychle učí. Na konci batolecího období se projevuje tzv. období vzdoru, které je důležitým mezníkem pro rozvoj sebeuvědomění a samostatnosti. Dítě v 1 roce si hraje samo, napodobuje hru ostatních a všechny hračky a věci považuje za své. V tomto období si dítě rádo samo prohlíží obrázkové knížky, pojmenovává většinu předmětů, které ho obklopují.⁶ V oblasti řeči se objevuje tzv. holofrastická mluva. Dítě chápe jednoduché pokyny, na požádání ukazuje na známé osoby, zvířata atd. Dokáže odpovídat „ano“ a „ne.“ Stále trvá oblíbenost říkanek a básniček, objevuje se snaha o zapojení do jejich produkce. Potřeba mazlení a kontaktu je stále vysoká, děti si rády prohlížejí obrázkové knížky, nebo poslouchají předčítanému textu v pozici na klíně u dospělého. Přibližně kolem druhého roku života dítěte se již dítě rádo zapojuje aktivně do práce s knihou. Rádo ukazuje na obrázky, předvádí zvuky a samo obrací stránky.⁷

3.5 Předškolní období

Předškolní období zahrnuje dobu mezi 3. až 5. rokem života. Zpravidla za počátek tohoto období považujeme nástup dítěte do předškolního vzdělávacího zařízení. Děti jsou v tomto období plné energie, zvědavosti a nadšení do veškerých činností. Velký rozvoj zažívá v tomto období fantazie, představivost a kreativita. Dochází k rozšiřování slovní zásoby i rozvoji intelektu. Ve třech letech si děti začínají uvědomovat potřeby ostatních, dokáží odložit svá přání na později, projevuje se velká zvědavost a potřeba zjistit, jak co funguje. Na počátku předškolního období dítě umí obracet stránky po jedné, rádo poslouchá pohádky a příběhy přiměřené jeho věku. Příběhy dokáže komentovat, rádo předstírá, že

5 M. Šindelářová :K možnostem rozezpívání dětí předškolního věku,

6 KLINDOVÁ, Luboslava a Eva RYBÁROVÁ. Psychologie 2: vývojová psychologie pro 2. ročník středních pedagogických škol.

7 M. Šindelářová :K možnostem rozezpívání dětí předškolního věku,

„čte,“ vysvětluje, co je na obrázcích. Baví ho příběhy s hádankami a tajemstvím. Do her předškolního dítěte se promítá realita okolního dění. Na počátku 3. roku věku dítěte se objevují pokusy o imitaci jednoduché písně. Dítě se zapojuje do sociální komunikace zejména používáním slov „ahoj“ a „prosím.“ Ve 4 letech začínají děti projevovat zájem o psanou podobu hlásek, dokáží napodobit velká psací písmena, rozeznají podobně znějící slova. Některé děti začínají číst jednoduché knížky pro děti, které obsahují málo textu a hodně obrázků. Je schopno hry se slovy, dokáže nalézat rýmy, protiklady apod. Čtyřleté dítě chápe souslednost a časovou posloupnost každodenních činností a událostí, začíná užívat minulý čas a modulovat hlas a skladbu věty dle toho s kým mluví. Na konci předškolního období dokáže dítě třídit podle více kritérií, seřadit předměty od nejmenšího po největší, chápe pojmy nejkratší, nejdelsí, rozezná číslovky od 1 do 10. Pětileté dítě je zvědavé, často klade otázky a učí se s velkým záplem. Dokáže převyprávět příběh podle obrázků, chápe jednoduché vtipy, samo vymýšlí hádanky a říkanky. I nadále je důležité dětem předčítat, práci s knihou lze doplnit tzv. obrázkovým čtením, vyprávěním s chybou a dalšími činnostmi. Na konci předškolního období by mělo být dítě schopno reprodukovat známý text (nejčastěji převyprávět známou lidovou pohádku, říkanku apod.). V pěti letech se výrazně zdokonaluje paměť a obohacuje se sluchová představivost.⁸

8 KLINDOVÁ, Ľuboslava a Eva RYBÁROVÁ. Psychologie 2: vývojová psychologie pro 2. ročník středních pedagogických škol.

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let.

4 Žánry dětské literatury

Na základě uvedených charakteristik dítěte raného a předškolního věku je patrné, že se požadavky na literaturu určenou dětem dvou až tříletým budou výrazně lišit od požadavků na knihy pro děti starší. Proto se nyní zaměřím na představení žánrů dětské literatury a vymezím, které jsou vhodné pro raný věk.

Do dětské literatury se řadí texty mnoha forem a žánrů. Specifikací literatury pro děti je zejména výchovně vzdělávací aspekt. V dětské literatuře rozlišujeme dva druhy textů. Tím prvním jsou texty intencionální – záměrně psané pro dětské čtenáře, druhým pak texty neintencionální – původně pro dospělé, postupem našly své využití u dětských čtenářů. Hlavním přínosem dětské literatury je rozvoj estetického vnímání, ovlivňování jejich vztahu k četbě, rozvoj fantazie a schopnosti práce s informacemi.⁹

4.1 Říkadlo

Říkadlo je jedním z dominantních žánrů pro děti předškolního věku. Charakteristickými znaky říkadel je pravidelný rytmus a libozvučnost, často se v říkadlech objevují citoslovce a obrazná pojmenování. Vnímání veršů napomáhá rozvoji sluchového vnímání dítěte a vede děti k vlastním pokusům o rýmování. Říkadla umožňují dětem přímé zapojení pomocí pohybu, hudebních nástrojů, často bývají doprovodem dětských her (Kolo, kolo, mlýnský apod.).¹⁰

4.2 Lidová pohádka

Pohádkový žánr má kořeny ústní lidové slovesnosti. Díky předávání ústní formou docházelo u pohádek k řadám změn. Podstatou pohádky je souboj dobra a zla, vztah bídy a chudoby, mravnostní poučení. Za specifikaci českých pohádek je považováno to, že zpravidla vždy dobře končí a že zlo je napraveno. Některé zdroje uvádějí, že za patrně jedinou opravdu původně českou pohádku lze označit pohádku O 12 měsíčkách.¹¹

9 GEBHARTOVÁ, V. (2017). Jak a co číst dětem vMŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV.Praha: Portál

10 GEBHARTOVÁ, V. (2017). Jak a co číst dětem vMŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV.Praha: Portál

11 BETTELHEIM, B. (2017). Za tajemstvím pohádek: proč a jak je číst v dnešní době. Praha: Portál.

4.3 Autorská pohádka

Autorskou pohádku lze rozdělit na dvě skupiny. Tou první je autorská pohádka vycházející z lidových pohádek, tou druhou pak moderní autorská pohádka. Autorské pohádky vycházející z pohádek lidových jsou adaptací lidové tvorby, kdy do klasických textů autor zasahuje přidáváním jazykových a stylistických prostředků. Za autory této skupiny pohádek je označován K. J. Erben, Božena Němcová, Václav Tille a Oldřich Sirovátka.

Oproti tomu se moderní autorská pohádka opírá o zákony žánru, ale nedodržuje lidové tradice, zapojuje do pohádky aktualizované náměty, motivy i postupy. V těchto pohádkách se odráží autorova osobnost, díky tomu je tento žánr velice různorodý. Mezi nejznámější autory tohoto typu pohádek patří Hans Christian Andersen, Ondřej Sekora, Václav Čtvrtek, Josef Lada a další.¹²

4.4 Próza s dětským hrdinou

Tento žánr vychází většinou přímo z autorových zážitků, zkušeností či vzpomínek na dětství. Příběhy se odehrávají v reálném světě. Náměty bývají často ovlivněny aktuální společenskou situací či prostředím, ve kterém autor sám žije.¹³

Přínosem prózy s dětským hrdinou je bezpochyby možnost ztotožnění se s hrdinou příběhu, pomoc se orientovat v situacích každodenního života a uvědomování si významu rodiny a mezilidských vztahů. Mezi významné autory tohoto žánru patří např. Markéta Zinnerová, Bohumil Říha, J. K. Rowlingová a řada dalších.¹⁴

4.5 Pověsti a bajky

Pověst je označována jako krátké vyprávění plné fantazie. Pověst se většinou odehrává v historickém čase a jejím základním rysem je to, že o její pravdivosti jsou přesvědčeni jako vypravěči, tak posluchači. Pověsti dále můžeme dělit, a to na pověsti démonologické, historické a etiologické.

12 LACINOVÁ, Denisa. Autorská pohádka v české literatuře [online].

13 Příběhová próza. Is.muni [online].

14 Příběhová próza. Is.muni [online].

Bajky jsou krátkými povídkami se zvířecími hrdiny. Ti jsou v bajkách nositeli lidských vlastností i schopností. Cílem bajek je kritika konkrétních lidských nešvarů, špatných vlastností, a to především prostřednictvím humoru a ironie. V závěru každé bajky nalézáme morální poučení pro další život.¹⁵

4.6 Naučná literatura

Posledním uvedeným, však neméně důležitým, žánrem je literatura naučná. Ta napomáhá dětem především získávat poznatky a zpracovávat získané informace. V tomto žánru je nabídka velice rozmanitá, je potřeba tedy dbát na vhodný výběr knih pro věkové kategorie. Velkou oblibu získala naučná literatura v posledních letech především díky edici Elektronická tužka od firmy Albi.¹⁶

5 Typy knih pro děti v raném věku

U malých dětí a dětí předškolního věku vytváří zájem o četbu knih hlavně jejich výtvarná stránka. Vliv má celkový design knihy, obrázky, ilustrace, grafická úprava a formát knihy. Dětské knihy jsou nevyhnutelnou součástí v mateřských školách Pro budoucí a vývoj a gramotnost dítěte je ideální, aby si už v raném věku vytvořilo návyk ke knihám¹⁷

Obálka a ilustrace ovlivňují dětský výběr knih. Vliv pro výběr knihy má u malého dítěte především její výtvarná stránka, ale také jeho zájmy, typ písma v publikaci, ale první, co dítě zahlédne a upoutá je především výtvarné zpracování titulu a obálky.

5.1 Leporelo

Leporelo je dětská kniha pro nejmenší, většinou bohatě zdobena ilustracemi, z nichž se každá zpravidla nachází na jedné straně. V leporelech nebývá velké množství textu, počet

15 MOCNÁ, Dagmar a kol. Encyklopedie literárních žánrů. Praha: Paseka, 2004. 699 s.

16 GEBHARTOVÁ, V. (2017). Jak a co číst dětem vMŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV.Praha: Portál

17GEBHARTOVÁ, V. (2017). Jak a co číst dětem vMŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV.Praha: Portál

stran je nízký. Pojem leporelo označuje harmonikově poskládanou knihu, jejíž strany jsou navzájem slepeny, popř. sešity bočním okrajem. Ve formě leporela bývají zpracovány veškeré žánry dětské literatury. Tento typ knihy je vhodný pro nejmenší děti, jako první seznámení s knihou. Malí čtenáři se pomocí leporela naučí poznávat základní barvy, čísla, různé tvary, zvířátka či situace, ale také mohou zprostředkovat dítěti příběh.

5.2 Zvukové knížky

Knihy tradičního charakteru doplněné o různé melodie, písničky, zvukové signály nebo mluvené slovo. Zvukové knížky slouží k zábavě, ale i k učení např. zvuků zvířat, strojů nebo k seznamování s různými písničkami. U dětí tyto knihy rozvíjí jak jejich sluchové vjemy, tak obrazovou představivost.

5.3 Obrázkové knížky-wimmelbuchy

Tyto knihy patří do kategorie: obrázkové knihy bez textu. Prostřednictvím těchto knih lze rozvíjet čtenářskou pregramotnost dětí a budou je doprovázet na jejich cestě ke gramotnosti dlouhou dobu. Rozvíjí vizuální a verbální komunikaci prostřednictvím ukazování na objekty, ptaním se na jednotlivé obrázky, vysvětlováním jejich vlastností atd. Také rozvíjí koncentraci, trpělivost a vytrvalost. Také jsou dobrým pomocníkem k rozvoji narativity – rozvoji souvislého vyjádřování, pochopení souvislostí, příčin a následků. Tyto knihy vytváří pozitivní vztah ke čtení a jsou vhodné už od 1 roku dítěte.¹⁸

5.4 Interaktivní knížky

Interaktivní knihy mají být pro dítě zábavné, měly by podporovat jeho kreativitu a většinou ho také vzdělávat. Je známým faktem, že děti i dospělí si lépe pamatují informace, jež je zajímají nebo ke kterým přišli skrz osobní zkušenost. Všechny interaktivní knihy mají vizuální prvky: často k nim patří klasické ilustrace, ale také mohou obsahovat 3D předměty v kombinaci s malovaným pozadím. Typy interaktivních knih:

- 1) Mluvicí tužka a interaktivní knihy pro děti

¹⁸Wimmelbuch. Is.muni [online].

Tyto knihy jsou propojené s mluvící tužkou a nabízí pro děti komplexní zážitek a zapojují jejich zrak i sluch.

2) Knižky s vysunovacími a pohyblivými předměty

mezi další rozšířený typ interaktivní knihy pro děti je publikace s tlustšími stránkami z kartonu/pevného papíru vhodná pro malé děti. Na stránkách jsou předměty, které může dítě různě objevovat (například vytáhnout pejska schovaného v boudě), nebo s nimi může hýbat (a třeba pomoci autu přejet po silnici).

3) Textilní interaktivní knihy

Jedná se o druh knihy, která je celá utvořena nejčastěji z plsti. Pomocí různých našitých předmětů např. knoflíčků, suchých i klasických zipů, kapes, provázků může dítě otevírat vchod do stanu, rozhrnovat závěsy v pokojíčku hrdiny z knihy, připnout sluníčko s mráčky na oblohu, vyndavat prádlo z pračky a věšet ho na prádelní šňůru... Je spousta druhů a možností.

4) Knižky s prostorem pro vlastní ilustrace a kresby

I klasické textové knížky mohou u malých čtenářů probudit chuť kreativně tvořit. Tyto knihy mají prostor pro umělecké vyjádření dítěte a umožňují mu kreslit na volné stránky, dokreslovat obrázky nebo omalovávat omalovánky.¹⁹

6 Historie nakladatelství pro děti po roce 1945

Po skončení druhé světové války se v řadě oblastí společenského života volalo po zásadních změnách a větším zapojení státu při vytváření pravidel. Nejinak tomu bylo v oblasti vydávání knížek pro děti. Celá řada osobností upozorňovala, na stále narůstající množství brakové a kýčovité literatury pro děti.²⁰ Jednou z prvních odpovědí byl vznik zvláštní redakce literatury pro děti a mládež pod názvem Umění mládeži v nakladatelství Orbis v roce 1945. Orbis, přesto že vystupoval jako samostatná akciová společnost, byl od svého počátku v roce 1921 spojen s nejvyššími státními úřady. Nejdřív to bylo ministerstvo

¹⁹Interaktivní knihy pro děti. Jan Seifert [online].

²⁰ SLABÝ, K. Z.. Padesátiletá historie nakladatelství Albatros. Ikaros [online].

zahraničí, během okupace ministerstvo školství a osvěty a po osvobození podléhal ministerstvu informací.²¹

První zkušenosti s dětskou literaturou získalo nakladatelství Orbis už během války, kdy muselo z podnětu ministerstva školství v čele s Emanuelem Moravcem vydávat pro Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě „Knihovnu pro mládež. V letech 1943 a 1944 vyšlo 42 svazků ilustrovaných sešitů, kde se nacistická propaganda prolínala s dobrodružnou literaturou. Díky tomu, že si tato edice i přes svou ideologickou zátěž našla řadu čtenářů, mohlo nakladatelství vydat i celou řadu knížek pro děti nezatížené jakoukoli ideologií jako byly pohádky Jiřího Židlického s přírodní tematikou, výbor z českých lidových pohádek Český Honza (ve výběru Jiřího Horáka a s ilustracemi Josefa Lady), poezii pro děti autorské dvojice z okruhu časopisu Moderní revue Renaty Horalové a Jarmila Krecara (Pohádky z oblačných brodů), literární převyprávění Příběhů dona Quijota od Jaromíra Johna (vl. jm. Bohumil Markalous), Příběhy Robinsona Crusoe od Alberta Vyskočila (který v Orbisu koncem války vydal také životopis Kryštofa Kolumba), Dobrodružství Marca Pola (podle cestopisu Milion) od Zdeňka Vavříka či pohádky Wilhelma Haufa v úpravě Františka Hrubína.

Iniciativa na založení nové redakce vzešla od básníka Františka Halase, který působil dlouhé léta v Orbisu jako disponent v knižní redakci a po válce nastoupil na vedoucí funkce v publikačním odboru ministerstva informací. Redakci vedla Ludmila Kolářová, pracovali v ní Věra Bělohubá, Josef Hiršal, Věra Hubená, Ota Šafránek, Jarmila Šilínková a jako výtvarný redaktor Karel Pekárek.

Prvními ediční řady ještě reagovali na válku a okupaci, reportážní Knihovnička měla 6 svazků a sešitová edice Bojovníci dokonce 31 svazků. Záhy však přišli na řadu knížky pohádek a dětské poezie. Postupně přibývaly tituly s bohatou barevnou ilustrací. Ty vytvářeli kromě redaktora Pekárka i Kamil Lhoták, Milada Marešová, Miroslav Šašek, Helena Zmatlíková ad.²²

S komunistickým převratem v únoru 1948 převzal stát veškerou kontrolu nad vydavatelstvími. Jejich činnost byla centralizována a plně podřízena stranické kulturní politice a ideologii. Výnosem ministra školství Zdeňka Nejedlého z 11. dubna 1949, vzniklo Státní nakladatelství dětské knihy (SNDK), v roce 1969 přejmenované na Albatros,

21 Orbis. In: Slovník české literatury po r. 1945, © ÚČL AV ČR [online].

22 Orbis. In: Slovník české literatury po r. 1945, © ÚČL AV ČR [online].

kteře mělo soustředit veškerou nakladatelskou činnost v této oblasti. Redakce Umění mladým v Orbisu byla bez varování likvidována. Básník Josef Hiršal vzpomínal: „Z mé výpovědi se všichni poprvé dověděli, že dětské oddělení se od 1. 1. 1950 ruší, jak stálo černé na bílém. A vzápětí přišel příkaz: Nepřijímat žádné další rukopisy a rozvázat smlouvy, uzavřené na rok 1950.“²³

SNDK potažmo Albatros tak získala na čtyřicet let téměř absolutní monopol na knížky pro děti a mládež.

Ředitelem byl jmenován Václav Netušil, kterému se podařilo hned v roce 1949 uvést první knihu nakladatelství „Říkej si a hraj“. Jednalo se o výbor z „Prostonárodních českých písní a říkadel“ K. J. Erbena, který redakčně připravil Ondřej Sekora. V ovzduší zběsilého stalinizmu, politických procesů a zostřeného třídního boje byla řada autorů a výtvarníků označena za nežádoucí, buržoázní nebo dokonce socialismu nepřátelská. Programově se však stala vzorem sovětská literatura. Po vzoru moskevského nakladatelství Dětgiz vznikly tři edice v duchu socialistického realismu: Knižnice pro nejmenší, Knižnice pro národní školy a Knižnice pro střední školy.⁵ Knihy jsou však schématické, šedivé a pro děti hlavně nezáživné.

Naštěstí s příchodem šéfredaktora Karla Nového v roce 1952, nastává obrat. Dětská knížka přestává být chápána jen jako pouhou výchovnou příručku, ale je považována za svébytný umělecký artefakt. Jsou oslovováni skuteční umělci jak spisovatelé, tak ilustrátoři. Tato koncepce je po roce 1956 ještě více rozvíjena novým vedením nakladatelství, ředitelem Bohumilem Říhou a šéfredaktorem Václavem Stejskalem. Správnost zvoleného přístupu záhy potvrdil, nejen zájem čtenářů, ale i mezinárodní úspěchy. Již na světové výstavě EXPO 1958 v Bruselu získaly české knihy pro děti Grand Prix.²⁴

V této době vzniká celá řada nových edic, ve kterých vycházejí knížky po celá desetiletí. Byly to třeba Podivuhodné cesty, knihy Julese Verna (1952 – 1999), Knihy odvahy a dobrodružství (1954 – 1992), Střelka (1959 – 1990), pro předškolní děti a začínající čtenáře vycházely knížky v edicích, jako byly Poupata, Kikirikí, Zrnka, Sedmikrásky, Pro malé čtenáře a Zlatá brána. Zajímavým edičním počinem byly autorské řady předních českých

23 SLABÝ, K. Z.. Padesátiletá historie nakladatelství Albatros. Ikaros [online].

24 Váňová, J., Vydavatelské strategie v oblasti literatury pro děti. Praha 2014, Diplomová práce, s. 29.

tvůrců literatury pro děti a mládež jako byli například H. Šmahelová, E. Petiška, O. Sekora, E. Štorch, F. Hrubín či B. Říha a další.²⁵

Uvolnění politických poměrů v druhé polovině 60. let vedlo i při vydávání dětské literatury k jisté větší diskuzi a opONENTUŘE nejen v rámci nakladatelství, ale i na půdě Svazu spisovatelů nebo Kruhu přátel dětské knihy. Invaze vojsk Varšavské smlouvy a následná normalizace však stav zakonzervovali, naštěstí museli odejít jen politicky angažovaní jednotlivci a redakce jako celek dál pokračovala ve snaze vydávat kvalitní a umělecky hodnotné knihy v co nejširší škále. I zde se však neobešli bez občasných úliteb komunistickému vedení a naopak se občas podařilo vydat knížku zakázaného autora pod jménem kolegy, kterého režim považoval za „nezávadného“.

Produkcí knížek pro děti doplňovali i další nakladatelství, již zmíněná Orbis a později Panorama. V obou případech se jednalo o leporela a sešity pohádek. Obě nakladatelství nejdříve Orbis a poté Panorama vydávaly oblíbený komiks Čtyřlístek.

7 Současná nakladatelství v oblasti literatury pro děti a mládež

Vzhledem k velkému množství nakladatelství věnujících se literatuře pro děti a mládež se v této kapitole budu věnovat nakladatelstvím, které jsou v tomto kalendářním roce navržena na cenu Zlatá stuha. Toto zúžení volím z důvodu, že navržení cen je určitým měřítkem kvality daného nakladatelství. Těmito nakladatelstvími jsou Albatros, Baobab, 65. Pole, Portál, Meander, Pikola, Paseka, Labyrint/Raketa, Take Take Take, Běžiliška, Verzone, Lux, Argo a Universum.²⁶

7.1 Albatros Media

Albatros Media je nejstarší české nakladatelství vydávající dětské knihy. Součástí nakladatelského domu je vlastní nakladatelství Albatros, Albatros Cooboo, které je zaměřeno na knihy pro teenageery a další nakladatelství, která se literatuře pro děti a

25 Váňová, J., Vydavatelské strategie v oblasti literatury pro děti. Praha 2014, Diplomová práce, s. 30-31.

26 Orbis. In: Slovník české literatury po r. 1945, © ÚČL AV ČR [online].

mládež nevěnují. Z nakladatelství Albatros je na Zlatou stuhu 2021 navržena dětská kniha Táta a princezna Rozárka od Jana Jirků. ²⁷

7.2 Baobab

Baobab je nakladatelství, které vzniklo na přelomu tisíciletí. Jedná se o rodinné nakladatelství, které má na kontě řadu oceněných dětských knih, např. Kluk s míčem od autorky Daisy Mrázkové, Je ráno od Jakuba Plachého, nebo Sledujete slona od téhož autora. Mimo literatury pro děti předškolního věku se zabývá také obrazovými knihami pro nejmenší a literaturou pro mládež, kde jsou také často nominováni na ceny Zlaté stuhu, Magnesia Litera atd. ²⁸

7.3 65. pole

Toto nakladatelství bylo založeno v roce 2007 a sídlí v Praze. Sklízí řadu ocenění na českém a mezinárodním poli. Věnuje se české i překladové literatuře pro veškeré věkové kategorie. Za zmínku stojí kniha pro děti od Ester Staré – Aport, Fousku!, která je navržena na Zlatou stuhu roku 2021. ²⁹

7.4 Portál

Portál je na nakladatelském trhu již před tři desetiletí. Sídlí v Praze – Kobylisích. Hlavním zaměřením je oblast pedagogiky, psychologie a sociální práce. Z dětské literatury stojí za zmínku edice prvního čtení, či naučné literatury. Mezi novinky knižní nabídky pro děti patří Mokrozem/Suchozem od Michaela Englera, nebo Strašidelný dopis od Tuutikkiho Tolonena. Nominaci na Zlatou stuhu získala v roce 2021 S Komenským do komiksu od Kláry Smolíkové. ³⁰

27 Albatros media [online]. [cit. 2021-6-29].

28 Baobab [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.baobab-books.net/>

29 65. pole [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.65pole.cz/>

30 Portál [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://nakladatelstvi.portal.cz/nakladatelstvi>

7.5 Meander

Nakladatelství bylo založeno v roce 1995 překladatelkou Ivanou Pecháčkovou. Od počátku se zaměřuje zejména na originální uměleckou tvorbu pro děti a mládež. Velký důraz je kladen na výtvarné pojetí titulů. Mezi autory tohoto nakladatelství patří např. Ludvík Vaculík, Jiří Stránský a Petr Nykl. Nominaci na ocenění Zlatá stuha získala kniha od Petra Nykla s názvem Hudebníček, Psí dny od Jany Jakšové.³¹

7.6 Pikola

Nakladatelství bylo založeno v roce 2017 a je zaměřeno pouze na dětskou literaturu českých autorů a ilustrátorů. Mezi hrdiny knih tohoto nakladatelství patří Krteček, Ferda Mravenec a spoustu dalších dobře známých českých postaviček. Nominaci na Zlatou stuhu získala kniha Králík je taky jenom člověk od Ilony Komárkové.³²

7.7 Paseka

Paseka byla založena v roce 1989 jako jedna z prvních soukromých nakladatelství po revoluci. Mezi úspěšně tituly řadíme Karlíkovo dobrodružství od Susanne Rotraut Bernerové a Předpovídej počasí od Dagmary Honcové a Martiny Součkové. Poslední uvedená publikace je v roce 2021 navržena na Zlatou stuhu.³³

7.8 Labyrint/Raketa

Labyrint je stabilním nakladatelstvím na českém trhu. V edici Raketa se zaměřuje na knihy pro děti. Z autorů lze uvést Davida Bóhma s knihou A jako Antarktida, Barboru Múllerovou s knihou Atlas opravdovských příšer, či Osanu Okamura s knihou Město pro každého, která je nominována na Zlatou stuhu.³⁴

31 Meander [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/>

32 Pikola [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.knihyzipikoly.cz/>

33 Paseka [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.paseka.cz/>

34 Labyrint [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.labyrint.net/>

7.9 Take Take Take

Nakladatelství bylo založeno v roce 2015 grafickou designerkou Nikolou Klímovou a ilustrátorem Jindřichem Janíčkem. Nominaci na Zlatou stuhu získala kniha *Doma v Nebrasce* od Delphine Bedient. Nominaci získala kniha za grafickou podobu a ilustrace.

35

7.10 Běžiliška

Běžiliška je malé nakladatelství, které se věnuje originálním a autorským dětským knihám. Důraz je kladen na kvalitu textu, výtvarného i řemeslného zpracování. Ilustrátorka Nikola Logosová získala ocenění za své ilustrace ke knize *Pozor doktor!* Na Zlatou stuhu je nominována kniha *Rozárka a Černý Petr* čili *O větrných mlýnech* za ilustrace Evy Horské.

36

7.11 Verzone

Verzone sídlí v Praze na Barandově. Mezi autory tohoto nakladatelství patří Jan Branický, tereza Václavková a Viktor Mastník. Nominaci má kniha *Ludwig van Beethoven* s ilustracemi Veroniky Bílkové.³⁷

7.12 Lux

Nakladatelství se zaměřuje na východní filosofii, poesii a dětskou literaturu. Sídlo nakladatelství je v Praze 4. Nominaci na Zlatou stuhu má kniha *Nad večerní černí* za ilustrace Nikoly Logosové.³⁸

35 Take take take [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://taketaketake.cz/>

36 Běží liška [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://beziliska.cz/>

37 Verzone [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.verzone.cz/>

38 Lux [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.lux-books.cz/>

7.13 Argo

Nakladatelství sídlí v Praze 3 a kromě dětské literatury vydává také komiksy. Nominaci na Zlatou stuhu za komiks získala Kateřina Čupová za knihu R.U.R.³⁹

7.14 Universum

Toto nakladatelství je součástí EuroMediaGroupe a vydává zejména kvalitní populárně naučené publikace pro děti a dospělé. Nominace na Zlatou stuhu má kniha s názvem Hrdinky od K. Tučkové, L. Křížové a R. Fučíkové.⁴⁰

Na závěr přehledu ještě přidávám dvě nakladatelství, která sice nejsou na žádné ceny navrhována, ale vydávání knih pro nejmenší děti je jedním z pilířů jejich nakladatelské činnosti. Jedná se o nakladatelství Axióma se sídlem v Praze, které vydává leporela, interaktivní a zvukové knížky, a nakladatelství Svojtka & Co. To vydává leporela, interaktivní knihy a zejména velmi oblíbené knihy ze série MINIpédie. Knihy mají kromě pohyblivých prvků také různé hmatové prvky a odklápěcí okénka, které rozvíjejí jemnou motoriku dětí.

8 Literární ceny za literaturu pro děti

Učitelům mateřských škol mohou při výběru kvalitních knih pro děti pomoci literární ocenění. Různé instituce se v současné době snaží vzbudit zájem o literaturu a také právě proto se každoročně udělují rozmanitá literární ocenění. Při udělování cen se hodnotí vícero aspektů, jak formální stránka knihy, ale také ilustrace, které jsou důležité zejména u literatury pro nejmenší děti.

39 Agro [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://argo.cz/>

40 Universum [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <http://www.universum.cz/>

8.1 Magnesia litera

Výroční knižní ceny Magnesia Litera, považují za nejdůležitější úkol propagovat kvalitní literaturu. Ocenění je rozvrženo do devíti kategorií, jež si dává za úkol obsáhnout všechnu tuzemskou knižní produkci. Oborové příslušné organizace a obce rozhodují o porotě k jednotlivým kategoriím. Vítěze v kategoriích Kniha roku a Litera pro objev roku určuje 300 vybraných lidí z knižní sféry. Pro tuto práci je nejdůležitější ocenění Litera za dětskou knihu.⁴¹

8.2 Zlatá stuha

Zlatá stuha je soutěž, která se zabývá knižní tvorbou výhradně pro děti a mládež. Pro nejlepší tvůrce knižních děl je udělováno ocenění: Výroční cena Zlatá stuha. Toto ocenění je jediné v České republice, které je zaměřené pouze na literaturu pro děti a mládež. Vyhlášovatelem této ceny je česká sekce IBBY - Společnost přátel knihy pro mládež. Spolupřáteli jsou: Klub ilustrátorů dětské knihy, Obec překladatelů, Památník národního písemnictví, Národní pedagogické muzeum a Knihovna J. A. Komenského.⁴²

Ocenění Zlatá stuha má třináct kategorií, kromě toho může porota udělit ocenění za nakladatelský počín a celoživotní dílo.

8.3 Nejlepší knihy dětem

Toto není přímo literární soutěž, ale projekt, který založila komise pro českou knihu SČKN a česká sekce IBBY. V tomto projektu jsou každoročně doporučovány knihy pro děti a mládež. Slouží jako katalog knihkupcům, knihovnám, rodičům, ale také široké veřejnosti.⁴³

41 O liteře. Magnesia litera [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://magnesia-litera.cz/o-liteře/>

42 Vyhlášovatelé. Zlatá stuha [online].

43 Nejlepší knihy dětem [online].

9 Oceněné a doporučené knihy pro děti v raném věku

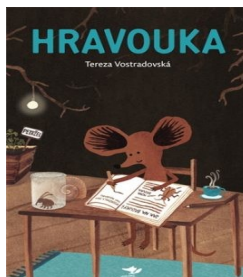
V této kapitole představím knihy pro děti v nejmladší kategorii, jež byly oceněny, nominovány, či doporučeny výše zmíněnými organizacemi. Knihy jsem vybírala za období posledních pěti let, tedy od roku 2016-2020.

9.1 Hravouka

Tato kniha byla v roce 2017 nominována na cenu: Litera za knihu pro děti a mládež. A vyhrála Zlatou stuhu v kategorii Literatura faktu pro děti a mládež. Napsala a ilustrovala ji Tereza Vostradovská a vydalo nakladatelství Běží liška.

„ Hravouka, totiž „hravá prvouka“, Terezy Vostradovské se může tvářit jako učebnice přírodopisu, je však mnohem víc než pouhou didaktickou pomůckou: na obrazových tabulích zachycujících např. život v půdě, na stromech či pod hladinou rybníka se dostane ke slovu realistická kresba, výtvarný cit a místy i situační humor. Jistá hnědá myška, milovnice citrónových sušenek, se coby průvodkyně svazkem rozhodla sepsat „pěknou obrázkovou knížku o přírodě.“⁴⁴

Obrázek č. 1 - Hravouka⁴⁵

9.2 Bratři v poli

Kniha Bratři v poli byla nominována v roce 2018 na cenu: Litera za knihu pro děti a mládež. Napsala ji Jana Šrámková a ilustrovala Markéta Prachatická. Vydalo ji nakladatelství Běží liška.

⁴⁴ Magnesia litera-ročník 2017. Magnesia litera [online].

⁴⁵ Magnesia litera-ročník 2017. Magnesia litera [online].

„Hraboš Dageš všechny jen zlobí a dělá naschvály, takže nakonec zůstává sám. Jenom sysel Mapík před Dagošem neutíká, protože ho nezná. A tak si ti dva začnou spolu hrát, podnikat výpravy skutečné i fiktivní, zažívají legraci, ale také překonávají překážky. Příběh dvou personifikovaných polních zvířátek je úsměvným vyprávěním o přátelství, o ochotě se navzájem poznávat a také tolerovat rozdílnosti. Jejich specifické dialogy, které často probíhají jako dva simultánní monology, připomínají hovory zvědavých, naivních a hravých dětí, avšak vytvářejí současně prostor pro vyjádření hlubšího významového poselství.“⁴⁶

Obrázek č. 2 – Bratři v poli⁴⁷

9.3 Zuza v zahradách

Tuto knihu napsala Jana Šrámková a ilustrovala Andrea Tachezy. Byla nominována v roce 2016 ve Zlaté stuze za ilustrace. Vydalo nakladatelství Labyrint.

„Zuza má zahradu. Ale ne u domu, ta zahrada je v zahradní kolonii. Kolonie znamená spoustu malých zahrad vpravo, vlevo a mezi nimi uličky. Kolonie jsou zahradní piškvorky. Za kolonií je divoká temná zahrada. Bydlí tam černý pes a možná taky strašná Stará Bela. Kdoví. Zuza se jí pro jistotu bojí. Jenže co si počít, když máte z někoho strach, ale najdete na cestě jeho klíč?“

Poetické vyprávění o překonávání strachu i předsudků a o půvabu odlišností. Úsporný text do barevné šíře rozehrávají fantastické ilustrace.⁴⁸

46 Magnesia litera-ročník 2018. Magnesia litera [online].

47 Magnesia litera-ročník 2018. Magnesia litera [online].

48 Zuza v zahradách. Zlatá stuha [online].

Obrázek č. 3 – Zuza v zahradách⁴⁹

9.4 Šedík a Bubi

Knížka Šedík a Bubi vyhrála v roce 2019 Zlatou stuhu ve výtvarné kategorii - knihy pro mladší děti. Napsala ji Ester Stará a ilustroval Milan Starý. Vydalo ji nakladatelství Pikola.

„Šedík je nejmladší ze tří koťat, a všichni ho odstrkují. Když navíc máma Míla jednoho dne nečekaně odejde, musí si Šedík hledat vlastní pelíšek. Najde ho na půdě a spolu s ním i novou kamarádku – rok ztracenou čepici Bubi, kterou nikdo nehledá. Zažije s ní spoustu krásných dobrodružství. A nakonec se musí rozhodnout – seznámí Bubi s holčičkou, která potřebuje čepici, a vzdá se kamarádky, ale za cenu, že Bubi zase bude šťastná? Jak všechno s Šedíkem a Bubi dopadne? Samozřejmě, že dobře!“⁵⁰

Obrázek č. 4 – Šedík a Bubi⁵¹

49 Zuza v zahradách. Zlatá stuha [online].

50 Šedík a Bubi. Zlatá stuha [online].

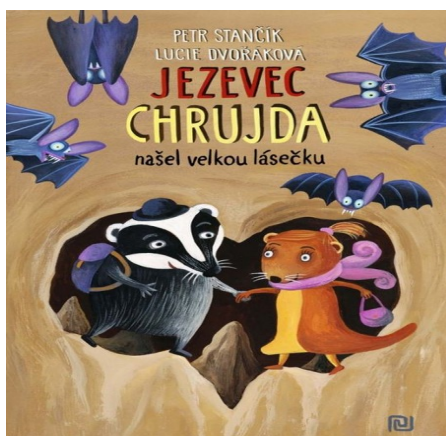
51 Šedík a Bubi. Zlatá stuha [online].

9.5 Jezevec Chrujda našel velkou lásečku

Knihu napsal Petr Stančík a ilustrovala ji Lucie Dvořáková. V roce 2017 byla nominována na Zlatou stuhu ve výtvarné kategorii – knihy pro mladší děti. Vydalo ji nakladatelství Meanderr.

„ Oblíbený dětský hrdina jezevec Chrujda z lesa Habřince, zvědavý a kamarádský stavitel podzemních chodeb a nor, se ve svém novém příběhu osudově zamiluje. A to do krásné lasičky Aničky – jenomže není sám, kdo by Aničku rád získal. A tak Chrujda musí o svou lásečku bojovat s protřelým tchořem Smradolfem. Naši hebce srstnatí hrdinové se ocitnou v tajemné jeskyni plné nebezpečných tvorů, kteří usilují o jejich život. Odvážný Chrujda nad svým sokem zvítězí ne silou, ale statečností a vynalézavostí a tím Aničku konečně přesvědčí, že on je ten pravý. S jezevcem Chrujdou jsou již neodmyslitelně spjaty vtipné ilustrace nejrůznějších tvorů v lese i na louce od Lucie Dvořákové.“⁵²

Obrázek č. 5 – Jezevec Chrujda našel velkou lásečku⁵³

9.6 Terezka a Ušáček

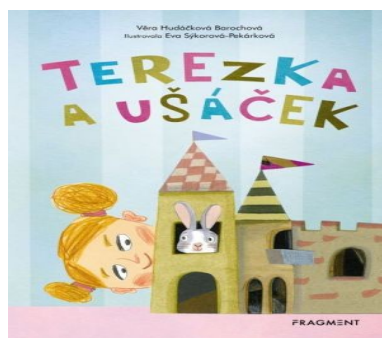
Kniha byla nominována na Zlatou stuhu ve výtvarné kategorii - knihy pro mladší děti. Napsala ji Věra Hudáčková Barochová, ilustrovala Eva Sýkorová-Pekárková a vydalo nakladatelství Fragment.

⁵² Jezevec Chrujda našel velkou lásečku. Zlatá stuha [online].

⁵³ Jezevec Chrujda našel velkou lásečku. Zlatá stuha [online].

„Terka je jedináček, takže když dostane za vysvědčení malého králíčka, je nadšená. Konečně bude mít doma živého kamaráda. Starat se o zvířátko ale není jen tak. Bude se muset naučit, co může takový králik jíst, vymýšlet mu zábavu, cvičit ho a postarat se o něj i ve chvílích, kdy onemocní. Terka je ale šikulka a všechno to zvládne. Čtěte pozorně, třeba se vám její vyprávění bude jednou hodit!“⁵⁴

Obrázek č. 6 – Tereзка a Ušáček⁵⁵

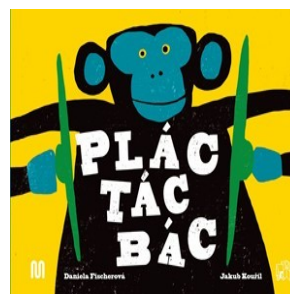

9.7 Plác! Tác! Bác!

Knihu napsala Daniela Fischerová a ilustroval Petr Kouřil. Byla vydána nakladatelstvím Maender v roce 2019 a je doporučena pro nejmenší čtenáře pod záštitou projektu Nejlepší knihy dětem.

„Ve zpěvných říkadlech asistuje Daniela Fischerová prvním pohybům a krůčkům batolete a propojuje básnické slovo s návody, jak si s ním cvrknat o nosík, ťapat nožkama o stěnu nebo mu kroužit po bříšku. V jednoduchosti je přece krása okamžiku, působivost doteku i dokonalost rytmiky, jak je patrné už z veršů obsahujících základní dětská citoslovce („Plác plác plác! Na stole byl tác...“). O nezbytnou výzdobu knížky se zasloužil Jakub Kouřil, přičemž neváhal zvířecí aktéry vybarvit temnějšími odstíny.“⁵⁶

Obrázek č. 7 – Plác! Tác! Bác!⁵⁷

54 Tereзка a Ušáček. Zlatá stuha [online].

55 Tereзка a Ušáček. Zlatá stuha [online].

56 Plác! Tác! Bác! Nejlepší knihy dětem [online].

57 Plác! Tác! Bác! Albatros media [online].

9.8 Aport, Fousku!

Tuto knižní publikaci určenou pro nejmenší čtenáře napsala Ester Stará a ilustroval Milan Starý. Knihu vydalo nakladatelství 65. pole v roce 2020 a je doporučována projektem Nejlepší knihy dětem.

*„Dialog sympatického voříška Fouska, který se s vrozenou oddaností svého plemene opakovaně vrhá za klacíkem, a páníčka Ládi, věčně nespokojeného s aportovanými předměty, plyne prostřednictvím dvojverší vystavěných na repetičním principu pobídek a otázek. Ve svižném rytmu se tak psík ochotně noří do písku, křovisek a parkových záhonů, odkud přibíhá s nečekanými úlovky, dokud text a obraz leporela nedospějí k půvabně zmnožené pointě. Té snadno porozumí i dvouleté dítě vnímající svět spíš z Fouskovy perspektivy. Spočívá ve zjištění, že ve dvou – potažmo ve čtyřech – je každý životní úkol hračkou a že upřímné přátelství a věrná láska předčí všechny poklady světa.“*⁵⁸

Obrázek č. 8 – Aport, Fousku!⁵⁹

9.9 Rukulíbám

Knihu napsal Michal Šanda a ilustrovala Nikola Hoření. Vydalo nakladatelství Maender v roce 2020. Toto leporelo je zařazeno v projektu Nejlepší knihy dětem.

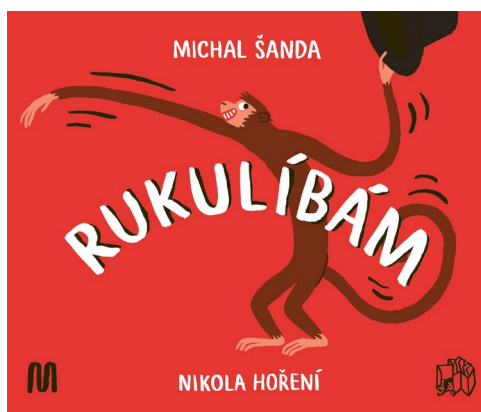
„Leporelo rozehrává situace, při nichž se galantními obraty nečastují prkenní džentlmeni v elegantních oblecích a nepřístupné dámy v róbách, nýbrž dvojice zástupců živočišné říše,

⁵⁸ Aport, Fousku! Nejlepší knihy dětem [online].

⁵⁹ Aport, Fousku! Kosmas [online].

kteře autoři spárovali s citem pro absurdní nadsázku. Výraz „zdvořilost“ etymologicky souvisí s dvorským prostředím, nicméně v tomto případě se lekce společenské výchovy přestěhovaly na obyčejný dvorek či do džungle a udílejí je zvířata. I nejmenší díky názorným příkladům hravě pochopí, že uctivý pozdrav, prosba, pobídka, poděkování, ba i upřímná omluva nejsou projevem slabosti ani vyprázdňenými floskulemi, a naopak slouží jako klíč k harmonickému soužití. Komentovaná plavná gesta ploutví, klepet, křídel, titěrných hmyzích končetin i mohutných tlap s hrozivými drápy zdařile dokreslují tvrzení americké básniřky Elly Wheller-Wilcoxové, že „etiketa je jen jiné jméno pro laskavou mysl“.⁶⁰

Obrázek č. 9 - Rukulíbám⁶¹

60 Rukulíbám. Nejlepší knihy dětem [online].

61 Rukulíbám. Albatros media [online].

10 Praktická část

V praktické části mé bakalářské práce bylo použito empirické šetření kvalitativního charakteru. Jako metodu pro toto šetření jsem si zvolila případovou studii zaměřenou na čtyři různá nakladatelství s knižní nabídkou pro děti raného věku. Ke zhotovení případové studie jsem použila interních dat od tří nakladatelství a u čtvrtého bylo využito manuálního sběru informací z webových stránek. Dále je zde uveden cíl, fáze, průběh a výsledky šetření.

11 Cíl empirického šetření

Cílem této bakalářské práce je analyzovat současnou nabídku knižních nakladatelství pro děti v raném věku a zjistit jejich trendy.

Výzkumné otázky:

- 1) Jaké jsou dostupné typy knih pro děti ve věku dvou až tří let?
- 2) Jaký žánr preferují vydavatelé knih určených dětem raného věku?
- 3) Jaký je vývojový trend u knižní produkce pro děti v raném věku?
- 4) Jaký je poměr knižní produkce pro děti raného věku vydavatele v porovnání s produkcí pro jiné věkové kategorie?
- 5) Jaký je poměr knižní nabídky pro nejmenší mezi zahraniční a tuzemskou tvorbou?

12 Metodologie šetření

Šetření bylo realizováno jako vícepřípadová studie, kdy jako případ bylo chápáno jedno nakladatelství.

Případová studie byla provedena dle fází, jež uvádí (Hendl 2012). Ty jsou rozděleny na přípravnou fázi, plán výzkumu, provedení studie a konečnou zprávu, která pojednává o výsledcích studie.

- 1. Přípravná fáze:** Je důležitá k volbě cíle . K potřebnému vyhodnocení bude použita případová studie.

V této bakalářské práci byl stanoven cíl, kterým je analýza knižní nabídky pro děti v raném věku.

- 2. Plán výzkumu:** Tato fáze slouží k volbě konkrétních subjektů.

Do svého šetření jsem vybrala tři nakladatelství, která mají svá specifika a vybrala výzkumné nástroje. Jako výzkumný nástroj jsem zvolila analýzu edičních plánů jednotlivých nakladatelství za dobu posledních pěti let, tedy od r. 2015 do r.2020. Plány jsem analyzovala jak kvalitativním přístupem, tak s využitím kvantitativního.

- 3. Provedení studie:** Cílem této fáze je shromáždit, co nejvíce dat za delší časový úsek.

Já jsem pro sběr informací využila interní záznamy produkce za posledních 5 let, které mi byly zaslány od tří nakladatelství, po předchozí elektronické komunikaci, přály si být anonymizovány. Pro získání dat od čtvrtého nakladatelství jsem použila manuálního sběru z webových stránek. Data o počtu vydaných knih jsou čerpány z databáze české národní bibliografie. Data jsem vyhodnocovala s využitím tabulek a grafů (kvantifikace) a pomocí poznámek. Nejprve jsem analyzovala každý případ zvlášť a následně je mezi sebou porovnávala. Hledala jsem shodné a rozdílné prvky.

- 4. Zpráva o výsledcích studie:** Předložení výsledků.

Všechny výsledky jsou uvedeny v jednotlivých případových studiích.

13 Výzkumný soubor

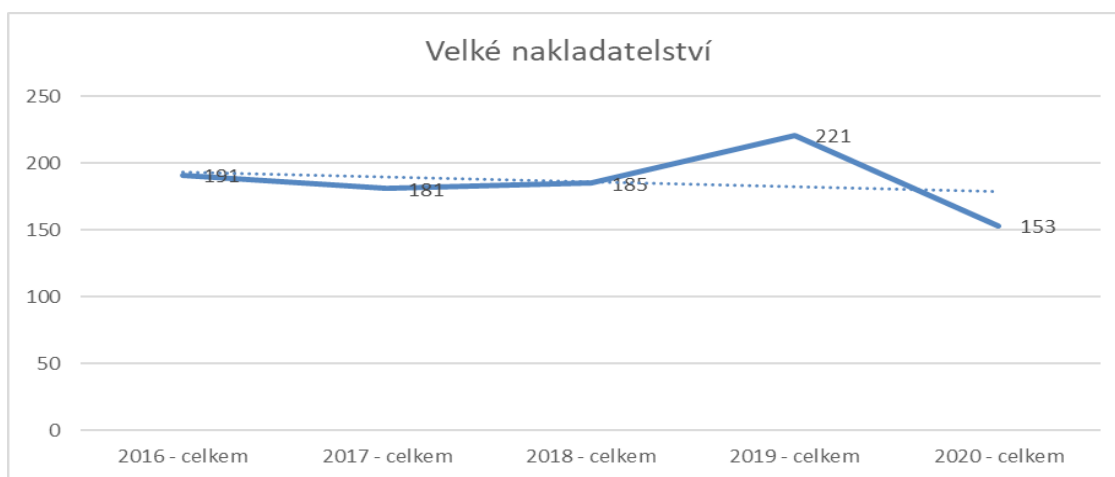
Jako výzkumný soubor vhodný pro realizaci empirického šetření, jsem si vybrala případové studie čtyř nakladatelství. Usilovala jsem o to, aby se od sebe lišila a představovala různé typy vydavatelství. Případová studie č.1 pojednává o nakladatelství, jež patří v současné době k největším v České republice, co se týče počtu vydaných titulů. Ve studii č.2 je analyzováno nakladatelství s širokým a různorodým záběrem knižní produkce. Případová studie č.3 se zabývá nakladatelstvím odborně založeným s nabídkou

také pro malé čtenáře. Případová studie č.4 analyzuje malé nakladatelství zaměřené na malé čtenáře.

14 Výsledky šetření

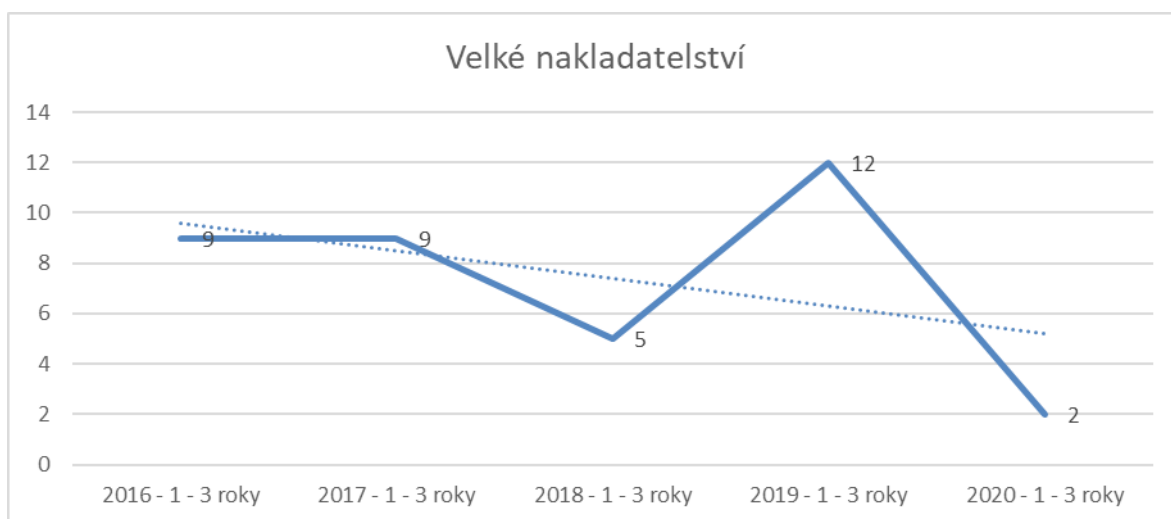
14.1 Případ první – Velké nakladatelství

Toto nakladatelství je z větší část zaměřeno na dětskou literaturu. V posledních pěti letech vydalo celkem 968 knih pro dětské čtenáře. V letech 2016-2018 byl počet vydaných knih pro děti v průměru 180, v roce 2019 se počet zvýšil na 221 a v roce 2020 bylo vydaných knih nejméně a to v počtu 153 (Graf č. 1).

Graf č. 1 - Velké nakladatelství: Vývojový trend vydaných knih pro děti 2016-2020. Na grafu je patrné, že produkce nakladatelství byla ve sledovaném období přibližně stejná, s výrazným nárůstem v r. 2019. V uplynulém roce však naopak došlo k výraznému poklesu.

Pro děti v raném věku vydalo v těchto letech celkem 252 publikací. V letech 2016, 2017 a 2019 se ročně vydalo v průměru 57 knih pro nejmenší, v letech 2018 a 2020 se jich vydalo nejméně a to ročně kolem 38 ks. Pokud se ale podíváme, kolik z uvedeného počtu knih, bylo určeno dětem mladší tří let, vidíme, že tvořily velmi nepatrný zlomek produkce nakladatelství (Graf 2).

Graf č. 2 - Velké nakladatelství: Vývojový trend knižní produkce pro děti v raném věku 2016-2020

Poměr knižní produkce pro děti v raném věku proti nabídce pro starší, je 26% ku 74%. (Graf č. 4) V nabídce pro nejmenší děti mají z 15,22% autorskou pohádku a leporelo. Ze 14,2% mají zastoupení knížky s úkoly a aktivitami. Obrázkové knihy jsou z 8,12% zastoupeny společně s 6,9% básničkami, říkankami a sbírkami autorských pohádek. Sbírkou tradičních pohádek mají 5,7% produkci (Graf č. 5). Českého autora mělo 52% vydaných titulů pro nejmenší děti za posledních pět let (Graf č. 6).⁶²

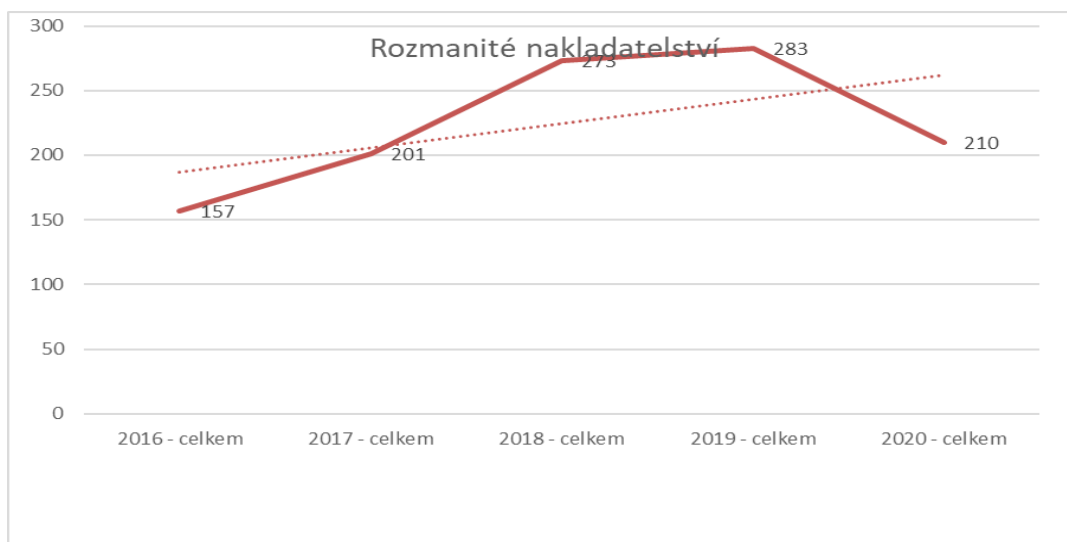
U velkého nakladatelství, které má dominantní postavení na trhu, tedy vidíme, že je produkce knih určených pro děti raného věku velmi malá, tvoří pouze 4 % z celkové produkce.

14.2 Příklad druhý – Rozmanité nakladatelství

Nakladatelství, které jsem analyzovala ve druhé studii, má obsáhlou knižní nabídku jak pro děti i dospělé. Má zaměření také na elektronické a audio knihy. Ve zkoumaném období vydalo celkem 1124 knih pro děti. Vývojový trend těchto knih má stoupající tendenci i

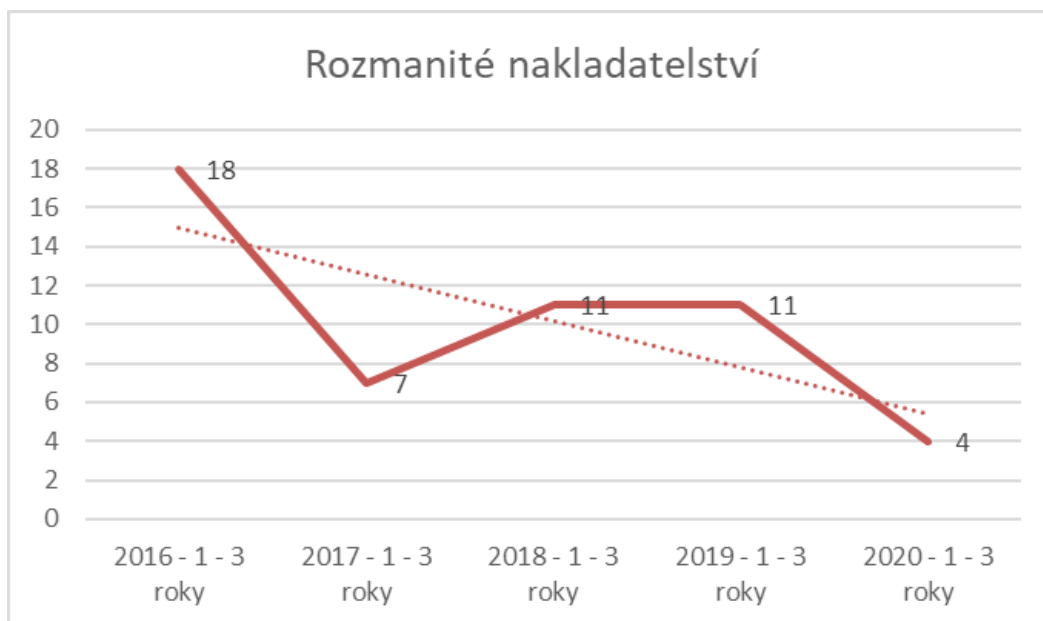
⁶² Interní zdroje/Grafy vlastní tvorba viz. Seznam grafů

přesto, že v roce 2020 bylo vydáno 210 knih tedy o 68 méně oproti předešlému roku (graf č. 7).

Graf č. 3 - Rozmanité nakladatelství: Vývojový trend vydaných knih pro děti 2016-2020. Na grafu je patrné, že produkce nakladatelství měla vzrůstající tendenci, která byla narušena v r. 2020, zřejmě v důsledku pandemie Covid-19.

Pro nejmenší čtenáře bylo vydáno celkem 525 titulů, trend je lehce klesající. V roce 2016 vydalo nakladatelství 112 titulů o dva roky později o 24 méně, v roce 2019 jich vydalo nejvíce a to s počtem 130 a v minulém roce, tedy v roce 2020, se jich vydalo nejméně za celé období a to 74 (grafy č. 8 a 9). Knihy určené dětem raného věku však tvoří pouze zlomek v celkovém počtu knih pro děti, a navíc jejich produkce postupně klesá (graf č. 4)

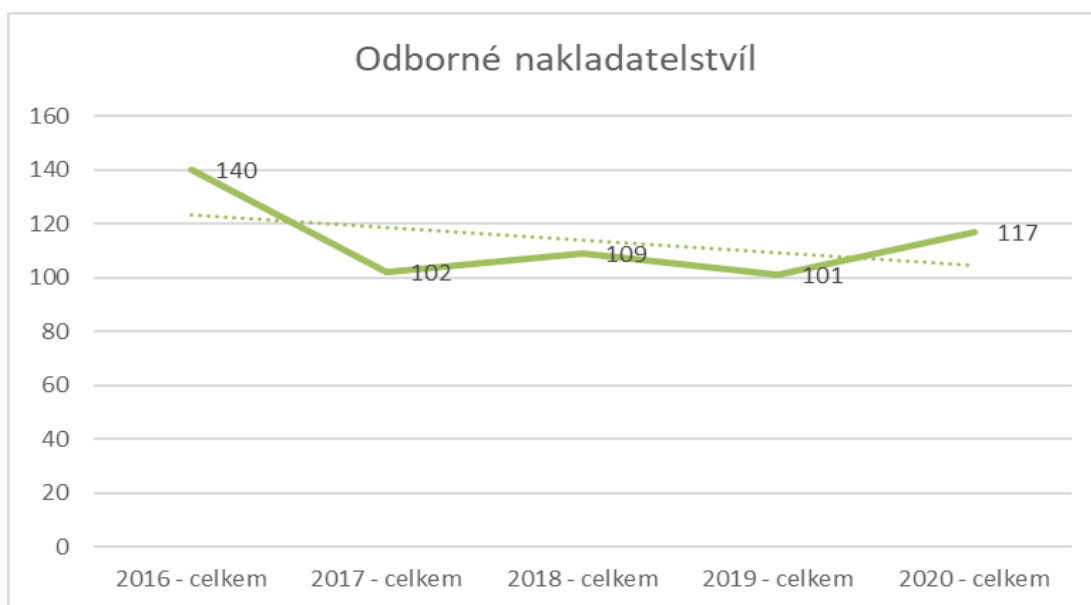
Graf č. 4 – Rozmanité nakladatelství: Vývojový trend knižní produkce pro děti ve věku 1-3 let v letech 2016-2020. Vidíme klesající tendenci v počtu knih, které jsou vydávány pro děti raného věku.

Toto nakladatelství, i přesto, že není zaměřeno pouze na dětskou literaturu pro nejmenší děti, má 44% produkci těchto knih z nabídky dětské literatury všech věkových kategorií (graf č. 10). Analyzované nakladatelství s širokou škálou nabídkou knih, vydalo ve sledovaném období různé druhy knih pro nejmenší, procenta jsou vypočítána z celkového počtu těchto knih. Pohádky podle filmových předloh tvoří 16,27%, leporelo 15,25%, úkoly a aktivity pro nejmenší mají 11,18% obsazení, autorská pohádka 10,17% a v kategorii ostatní bylo vydáno 8,17% titulů. Do této kategorie spadají audio pohádky na cd nosiči nebo také elektronické a magnetické knížky (graf č. 11). Od tohoto nakladatelství nebyly poskytnuty údaje o českých a zahraničních autorech, proto tato informace není analyzována.

14.3 Případ třetí – Odborné nakladatelství

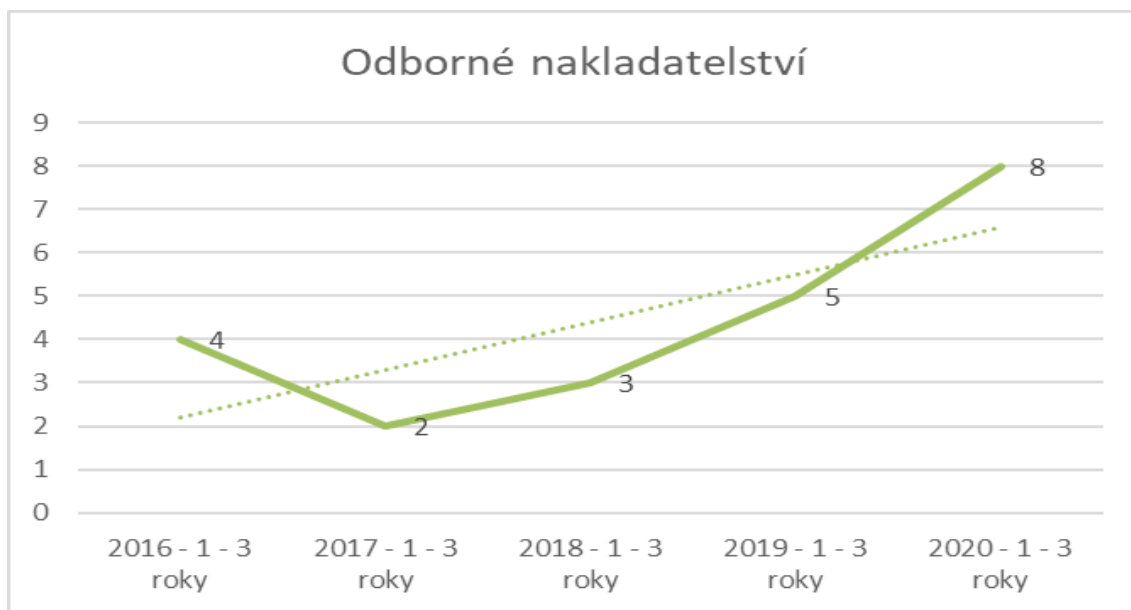
V této studii analyzuji nakladatelství, jež patří v současnosti k největším, co se týká vydávání odborných knih. Zaměřuje se především na dětskou pedagogiku a psychologii, ale v nabídce má také knihy pro dětské čtenáře. Ve sledovaném období vydalo celkem 569

titulů pro děti všech věkových kategorií. Vývojový trend této kategorie je klesající, v roce 2016 bylo vydáno 140 titulů a počet se postupně lehce snižoval, avšak překvapivě v roce 2020 stoupl na 117 vydaných knih (graf č. 12).

Graf č. 5 – Odborné nakladatelství: Vývojový trend vydaných knih pro děti v letech 2016-2020. Na grafu vidíme, že ačkoli na počátku sledovaného období produkce knih pro děti výrazně klesla a setrvala na přibližně stejné úrovni, v posledním sledovaném roce naopak stoupla.

Pro děti v raném věku vydalo 56 knih, což činí 10% z celé dětské kategorie (graf č. 15). Vývojový trend je stoupající, kdy se v roce 2016 vydalo 10 knižních titulů a číslo postupně stoupl na 19 v roce 2020 (graf č. 13 a 14). Stejně tak narůstá počet knih určených dětem raného věku (graf 6).

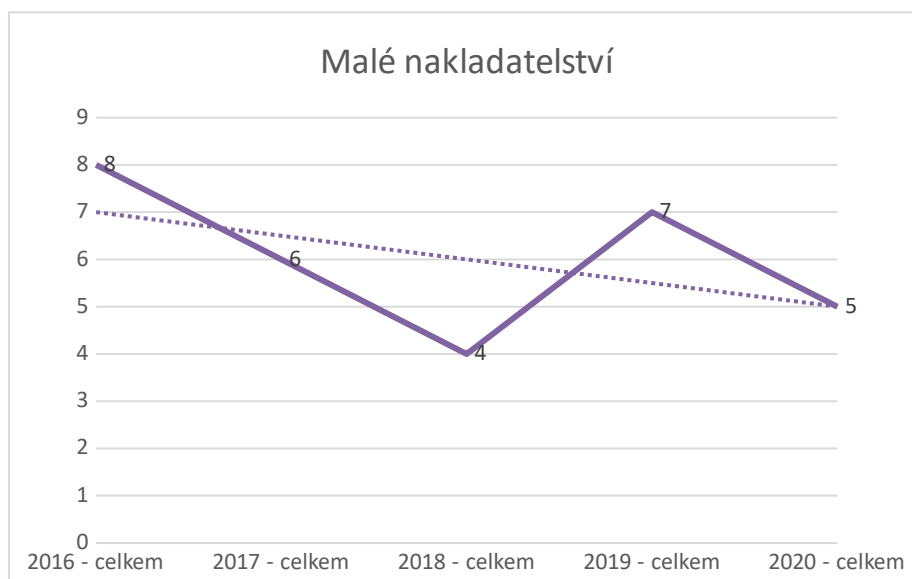

Graf č. 6 – Odborné nakladatelství: vývojový trend knižní produkce pro děti ve věku 1-3 let v letech 2016/2020. Oproti ostatním vydavatelstvím vidíme výrazný nárůst produkce knih pro děti raného věku oproti minulým obdobím. Vzhledem k tomu, že se jedná o nakladatelství zaměřené na odbornou literaturu, je tento trend překvapivý.

Nabídku knih z celkového počtu dětské literatury pro nejmenší čtenáře tvoří z 46% autorská pohádka, úkoly a aktivity pro nejmenší mají 31% zastoupení, 15% tvoří tradiční pohádky a leporela s říkadly jsou na 4% (graf č. 16). Českého autora mělo u vydaných knih pro děti celkem 70% (graf č. 17).

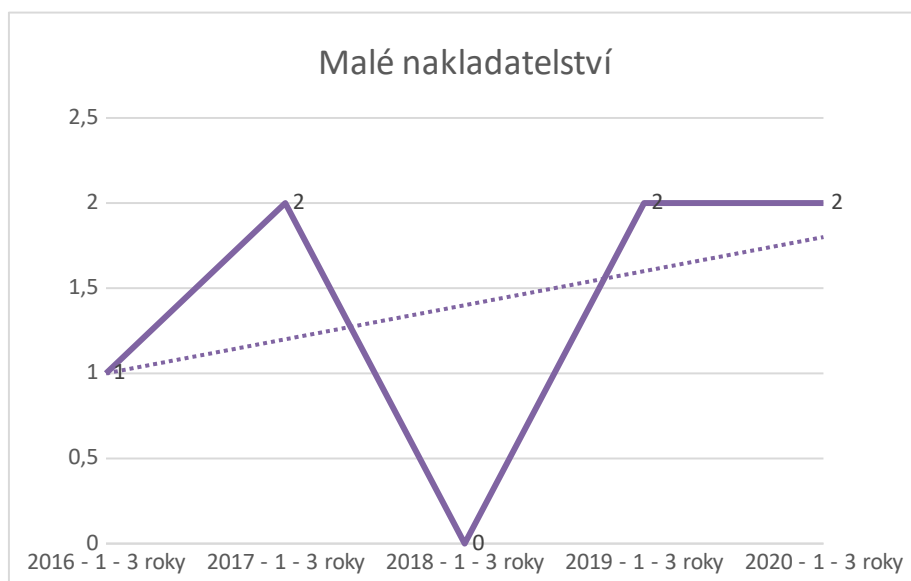
14.4 Příklad čtvrtý- Malé nakladatelství

Pro poslední případovou studii jsem si vybrala k analýze velmi malé nakladatelství, které je zaměřené přímo na malé dětské čtenáře. V posledních pěti letech vydalo celkem 37 knížek pro děti. Vývojový trend je spíše klesající, z 8 vydaných knih v roce 2016 snížilo nakladatelství produkci, v roce 2020 vydalo 5 titulů. (graf č. 7). Nutno však podotknout, že vydané tituly jsou velmi kvalitní a získaly řadu literárních cen. Je tedy otázka, zda je pokles způsobený situací na knižním trhu, či zda se tituly do edičního plánu velmi pečlivě vybírají a je více upřednostňována kvalita nad kvantitou.

Graf č. 7 – Malé nakladatelství: Vývojový trend vydaných knih pro děti v letech 2016-2020. Přestože na grafu je patrný mírný pokles, dá se říct, že produkce nakladatelství je stále stabilní.

Ve zkoumaném období bylo vydáno 27 knížek určených pro děti v raném věku, což činí 73% z celkové produkce (graf č. 21). Tendence vydávání těchto knih jen mírně klesá, v roce 2016 jich bylo 8 a v roce 2020 tvořilo nabídku 6 titulů. Rok 2018 byl pro toto nakladatelství nejslabší, co se týče vydávání knih pro ty nejmenší, do světa pustilo jen 1 knižní titul (graf č. 19 a 20). Vzhledem k malé roční produkci není překvapením, že i počet titulů určených pro děti raného věku je malý (graf 8)

Graf č. 8 – Malé nakladatelství: Vývojový trend vydaných knih pro děti ve věku 1-3 let v letech 2016-2020

Knižní nabídku tohoto autorského nakladatelství tvoří z 57% básničky, říkadla a zpívánky, zbylých 43% jsou leporela (graf č. 23). Celková knižní tvorba je tvořena pouze českými autory.

14.5 Závěry empirického šetření

14.5.1 Jaké jsou dostupné typy knih pro děti ve věku dvou až tří let

Dle analýzy výzkumného souboru je vidět, že měla všechna nakladatelství v roce 2020 celkový pokles distribuce knih. Důvodem je dle mého pandemie Covid, která ovlivnila celý knižní trh. Ve zkoumaném období byly dostupné různé druhy knih. Největší zastoupení měla autorská pohádka s 24% a leporelo s 22% z celkového počtu, důvodem budou dozajista různé literární soutěže, které tyto druhy knihy nejvíce oceňují. Dalším oblíbeným druhem k distribuci jsou různé knížky s úkoly a aktivitami pro děti, ty jsou zastoupeny z 21%. Pohádky dle filmové předlohy jsou vydávány z 10%. Svoje místo s 8% mají u nakladatelství také básničky, říkadla a zpívánky, taktéž tradiční pohádky mají

zastoupení z 8%. Audio knihy, e knihy a různé speciální knihy s magnety či s hračkou jsou vydávány z 6% (graf č. 23).

14.5.2 Jaký žánr preferují vydavatelé knih určených dětem raného věku

Výzkumné šetření poukázalo na fakt, že autorské pohádky jsou u daných nakladatelstvích upřednostňovány. Vývojový trend u autorských titulů je taktéž stoupající (graf č. 24)

14.5.3 Jaký je vývojový trend u knižní produkce pro děti v raném věku

Vývojový trend je mírně klesající ze 190 knižních titulů pro nejmenší, vydaných v roce 2016, se distribuce knih snížila v roce 2020 na 138. Nejvíce knih vydala nakladatelství v roce 2019 a to v počtu 205 (graf č. 25 a 26).

14.5.4 Jaký je poměr knižní produkce

Celkově vydala zkoumaná nakladatelství 2771 dětských knih pro všechny věkové kategorie z toho vydala 860 titulů pro děti v raném věku, což činí 31% z celkového součtu. (graf č. 27).

14.5.5 Jaký je poměr knižní nabídky pro nejmenší mezi zahraniční a tuzemskou tvorbou

Nabídka knižních děl od českých autorů je v průměru o polovinu vyšší než zahraniční a také si drží stejný vývojový trend za celé zkoumané období (graf č. 28).

15 Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat současnou knižní nabídku nakladatelství pro děti v raném věku a zjistit jejich trendy. Na základě všech získaných dat umět zodpovědět na výzkumné otázky, jež jsem stanovila a také zjistit, prostřednictvím literárních soutěží, které knihy pro nejmenší čtenáře jsou doporučovány odborníky.

K potřebné analýze nakladatelství jsem využila interní data za posledních pět let, jež mi byly, pod záštitou anonymity poslány elektronickou poštou. Tyto data jsem získala od tří oslovených nakladatelství, ale do analýzy jsem přidala ještě čtvrté, jelikož se mi zdálo, jako vyhovující pro nejmenší čtenáře s kvalitní nabídkou knih. Data od čtvrtého nakladatelství jsem získala manuálním sběrem z webových stránek.

Po získání všech potřebných údajů jsem data zesumarizovala do grafů, jež mi byly nápomocny k tvorbě analýzy, také jsou potřebné k získání přehledu o vývojových trendech daných nakladatelství. K analýze jsem zvolila kvalitativní metodu ve formě případové studie. Také jsem si zvolila výzkumné otázky, které mě vedly v daných výpočtech.

Nakonec jsem všechna data spojila, abych viděla jednotlivé vývojové trendy všech nakladatelství dohromady a mohla zodpovědět na dané otázky.

Také jsem prostřednictvím této práce představila některé literární soutěže, které oceňují i knižní tvorbu pro čtenáře v raném věku. Z výsledků a nominací z těchto soutěží, jsem pak vybrala některé knižní tituly pro nejmenší za období posledních pěti let.

Doufám, že tato práce bude přínosná k potřebnému přehledu o současné nabídce knih pro nejmenší děti a třeba poslouží i k výběru daných knižních titulů.

16 Resumé

The theoretical part of the Bachelor's thesis is discussing the development of a child with an emphasis on development before reading skills. There are mentioned genres of literature for the youngest children, too. It also deals with the history of publishing houses for children from the year 1945 to the present day. In the theoretical part are also presented some current publishing houses which are focused on children's literature. The practical part of the Bachelor's thesis is devoted to the analysis of four contemporary publishing houses which are focused on children's literature. This analysis monitors the range of species and the number of books which were published for children on an early age in the last five years. It also examines individual and overall development trends of the offer children's literature. This part of the thesis presents literary competitions as well as a selection of award-winning or recommended books for the youngest children in the last five years.

17 Seznam zdrojů

Albatros media [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/>

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let. Vyd. 3. Přeložil Petra VLČKOVÁ. Praha: Portál, 2008. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-421-2.

Aport, Fousku! Kosmas [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/280717/aport-fousku/>

Aport, Fousku! Nejlepší knihy dětem [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.nejlepsiknihydetem.cz/file/document/c38e6d685a3f69309c9530ed92834f53.pdf>

Agro [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://argo.cz/>

Baobab [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.baobab-books.net/>

BETTELHEIM, B. (2017). Za tajemstvím pohádek: proč a jak je číst v dnešní době. Praha: Portál.

Běží liška [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://beziliska.cz/>

GEBHARTOVÁ, V. (2017). Jak a co číst dětem vMŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV. Praha: Portál

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

Interaktivní knihy pro děti. Jan Seifert [online]. [cit. 2021-6-30]. Dostupné z: <https://janseifert.cz/interaktivni-knihy-pro-deti/>

Jezevec Chrujda našel velkou lásečku. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs/jezevec-chrujda-nasel-velkou-lasecku#prettyPhoto>

KLINDOVÁ, Luboslava a Eva RYBÁROVÁ. Psychologie 2: vývojová psychologie pro 2. ročník středních pedagogických škol. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro střední školy.

Labyrint [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.labyrint.net/>

LACINOVÁ, Denisa. Autorská pohádka v české literatuře [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/9hftsm/STAG86153.pdf>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové.

Lux [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.lux-books.cz/>

Magnesia litera-ročník 2017. Magnesia litera [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://magnesia-litera.cz/rocnik/2017/>

Magnesia litera-ročník 2018. Magnesia litera [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://magnesia-litera.cz/rocnik/2018/>

MOCNÁ, Dagmar a kol. Encyklopedie literárních žánrů. Praha: Paseka, 2004. 699 s. ISBN 80-7185-669-X.

M. Šindelářová :K možnostem rozezpívání dětí předškolního věku, Bakalářská práce, ZČU Plzeň 2011, počet stran 97

Nejlepší knihy dětem [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://www.nejlepsiknihydetem.cz/>

O liteře. Magnesia litera [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://magnesia-litera.cz/o-litere/>

Orbis. In: Slovník české literatury po r. 1945, © ÚČL AV ČR [online].

Paseka [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.paseka.cz/>

Pikola [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.knihyzipikoly.cz/>

Plác! Tác! Bác! Albatros media [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: https://www.albatrosmedia.cz/tituly/66584909/plac-tac-bac/?gclid=EAIaIQobChMIIn8XY4cG78QIV9QUGAB2DKAELEAQYASABEgLk4PD_BwE

Plác! Tác! Bác! Nejlepší knihy dětem [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.nejlepsiknihydetem.cz/file/document/51d8a3b5d03d2a729f2723eb04bd6827.pdf>

Portál [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://nakladatelstvi.portal.cz/nakladatelstvi>

65. pole [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.65pole.cz/>

Příběhová próza. Is.muni [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/ped/jaro2015/MSBP_LLM4/um/Pribehova_proza-stv.pdf

Rukulíbám. Albatros media [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/tituly/68241048/rukulibam/>

Rukulíbám. Nejlepší knihy dětem [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.nejlepsiknihydetem.cz/file/document/c38e6d685a3f69309c9530ed92834f53.pdf>

SLABÝ, K. Z.. Padesátiletá historie nakladatelství Albatros. Ikaros [online]. 1999, ročník 3, číslo 5 [cit. 2021-06-27]. urn:nbn:cz:ik-10347. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/10347>

Šedík a Bubi. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs/sedik-a-bubi>

Take take take [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://taketaketake.cz/>

Terezka a Ušáček. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs/terezka-a-usacek->

Universum [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <http://www.universum.cz/>

Váňová, J., Vydavatelské strategie v oblasti literatury pro děti. Praha 2014, Diplomová práce,

Verzone [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.verzone.cz/>

Vyhlašovatelé. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/vyhlasovatele>

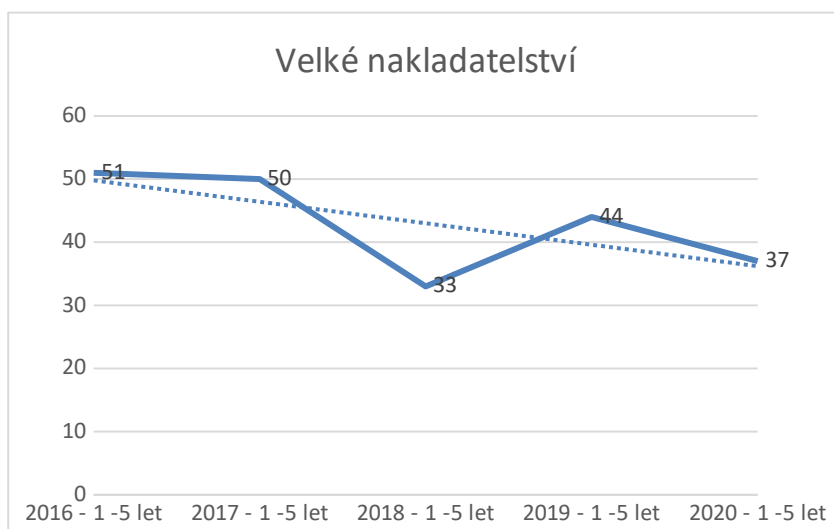
Wimmelbuch. Is.muni [online]. [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: https://pedf.cuni.cz/PEDF-821-version1-wimmelbuch_lomakova.pdf

Zuza v zahradách. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs/zuza-v-zahradach#prettyPhoto>

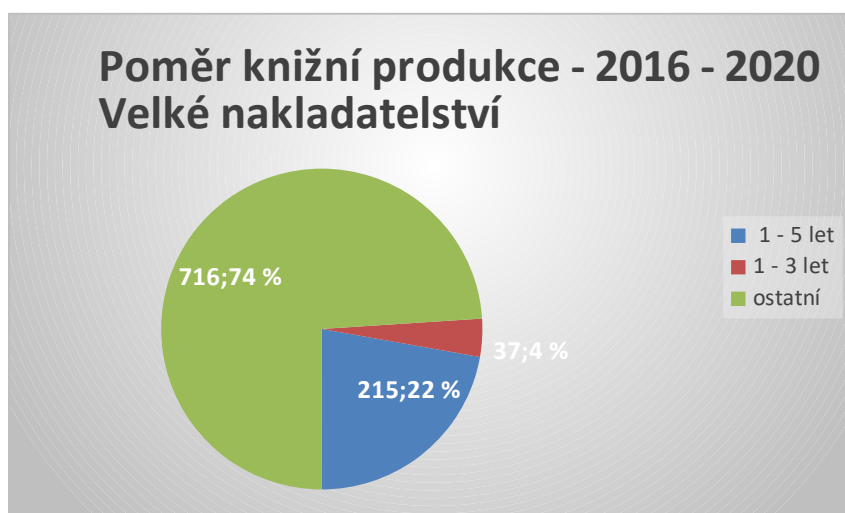
18 Přílohy

Doplňkové grafy – Velké nakladatelství

Graf č. 2 - Velké nakladatelství: Vývojový trend knižní produkce pro děti ve věku 1-5 let 2016-2020

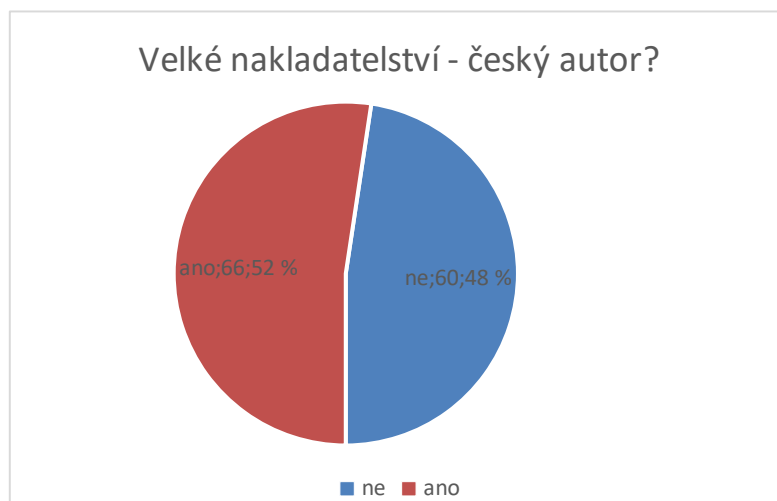

Graf č. 4 - Velké nakladatelství: Poměr knižní produkce 2016-2020

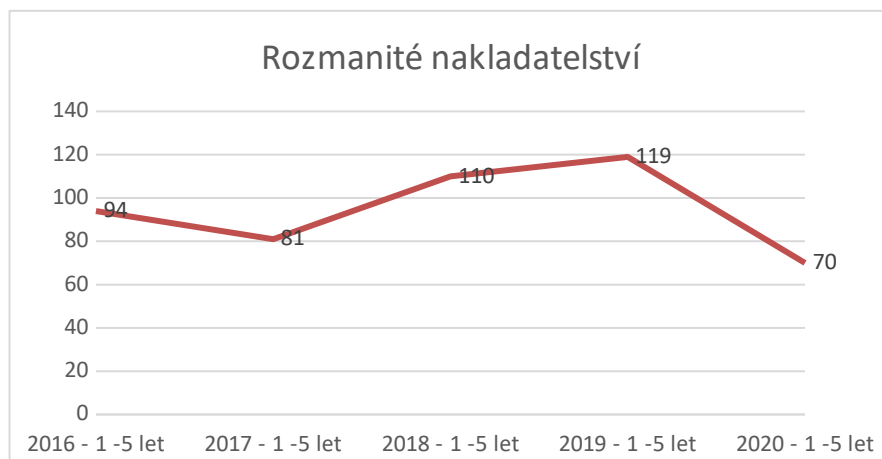
Graf č. 5 - Velké nakladatelství: Nabídka knih pro děti v raném věku 2016-2020

Grafč 6 - Velké nakladatelství: Poměr knižní nabídky pro nejmenší – zahraniční a tuzemská tvorba

Doplňkové grafy – Rozmanité nakladatelství

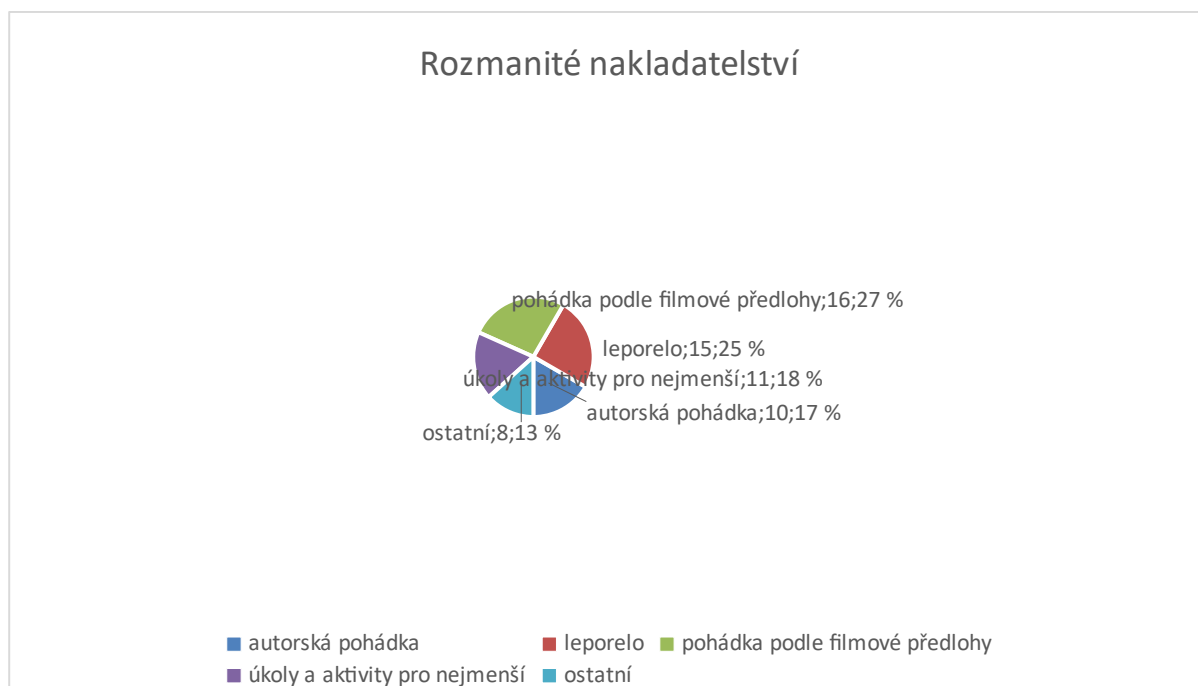
Graf č.8 – Rozmanité nakladatelství: Vývojový trend knižní produkce pro děti ve věku 1-5 let v letech 2016-2020

Graf č. 10 – Rozmanité nakladatelství: Poměr knižní produkce 2016-2020

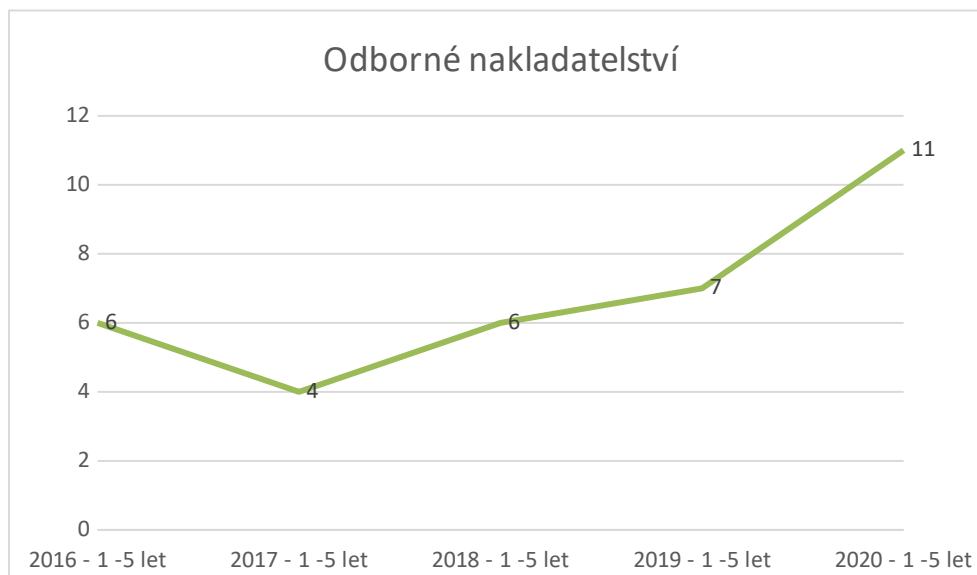

Graf č. 11 – Rozmanité nakladatelství: Nabídka knih pro děti v raném věku v letech 2016-2020

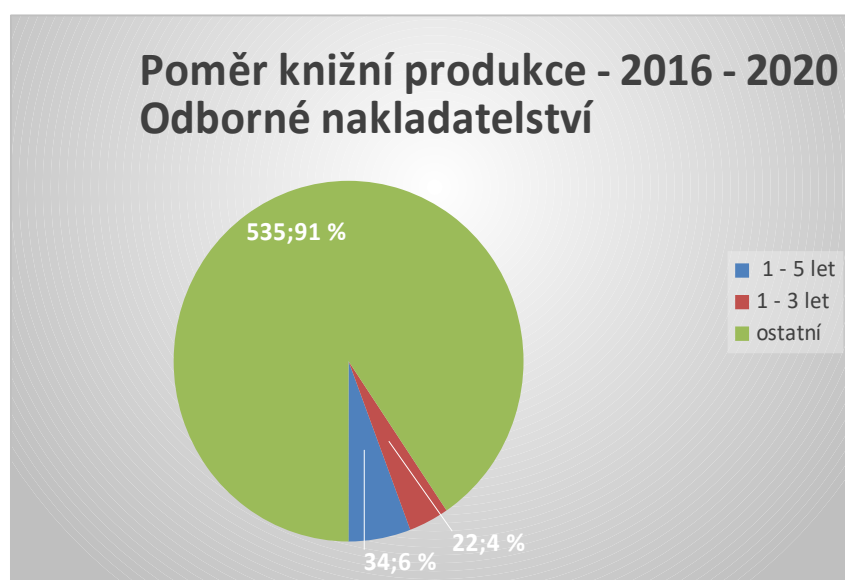

Doplňkové grafy – Odborné nakladatelství

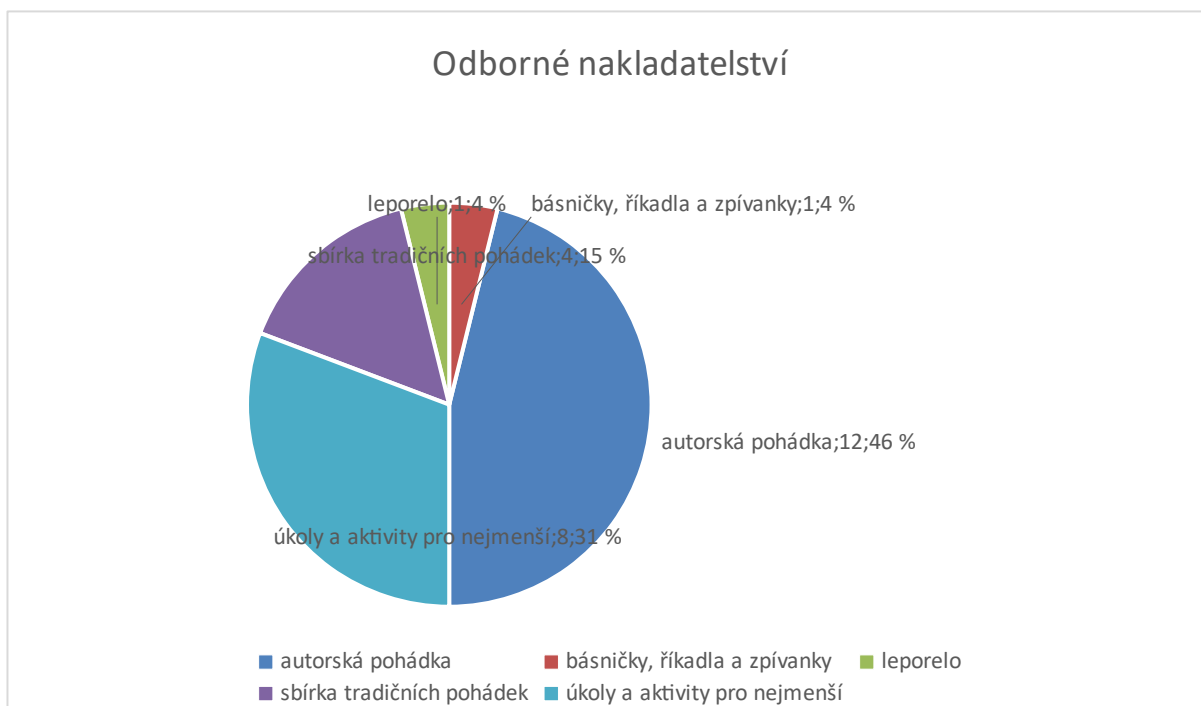
Graf č. 13 – Odborné nakladatelství: vývojový trend knižní produkce pro děti ve věku 1-5 let v letech 2016 - 2020

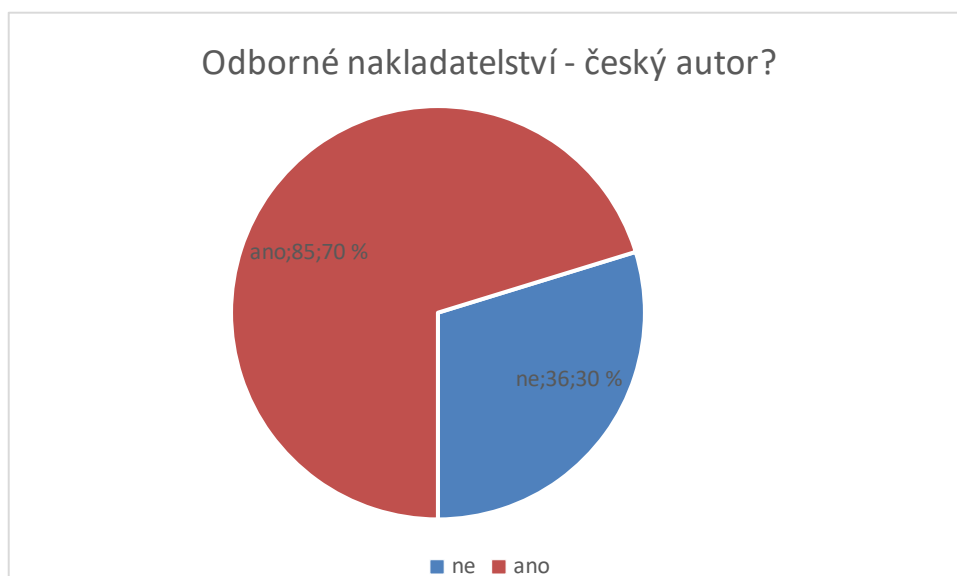
Graf č. 15 – Odborné nakladatelství: Poměr knižní produkce v letech 2016-2020

Graf č. 16 – Odborné nakladatelství: Nabídka knih pro děti v raném věku v letech 2016-2020

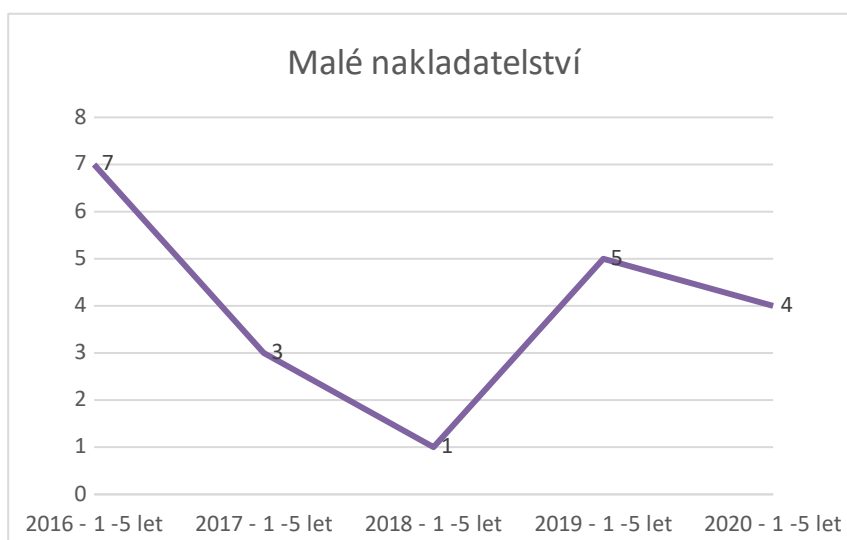

Graf č.17 – Odborné nakladatelství: Poměr knižní nabídky pro nejmenší – zahraniční a tuzemská tvorba

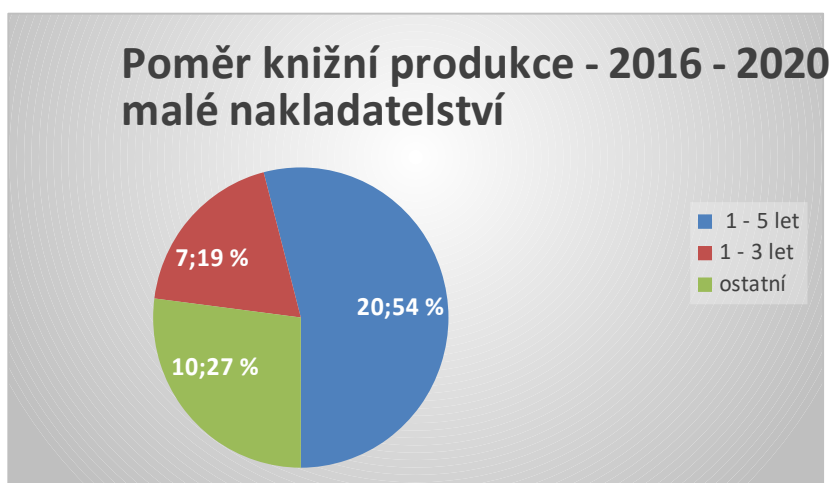

Doplňkové grafy – Malé nakladatelství

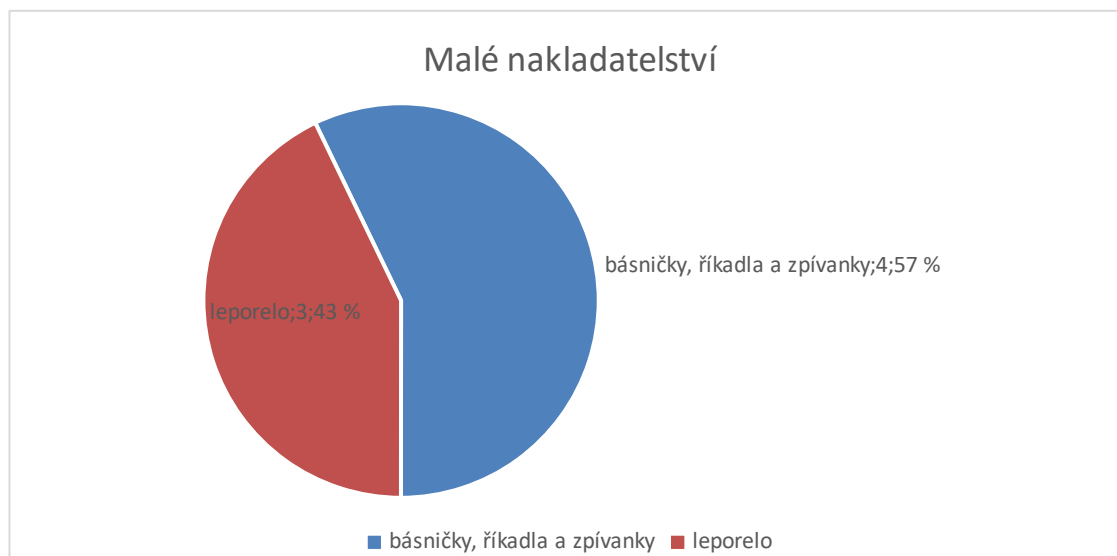
Graf č. 19 – Malé nakladatelství: Vývojový trend vydaných knih pro děti ve věku 1-5 let v letech 2016-2020

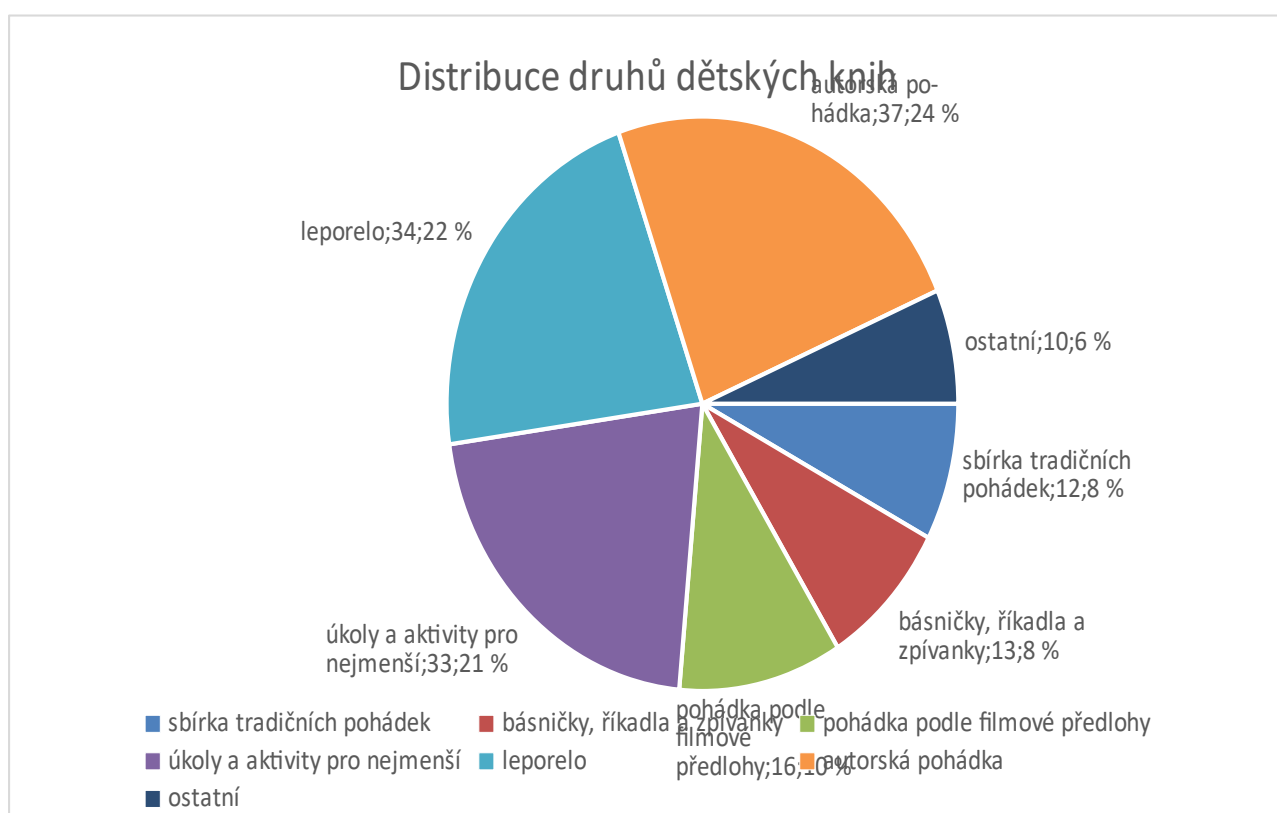
Graf č. 21 – Malé nakladatelství: Poměr knižní produkce v letech 2016-2020

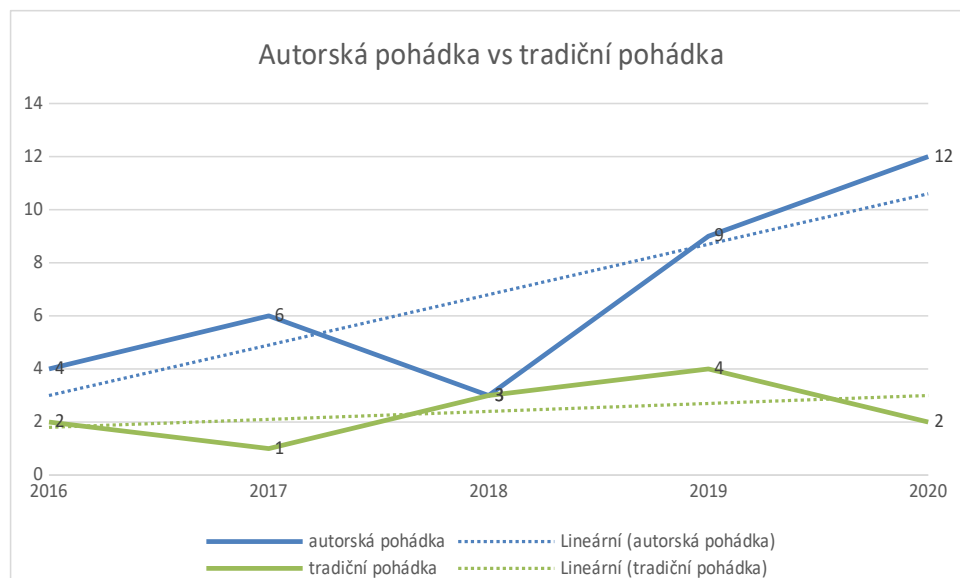
Graf č. 22 – Malé nakladatelství: Nabídka knih pro děti v raném věku v letech 2016-2020

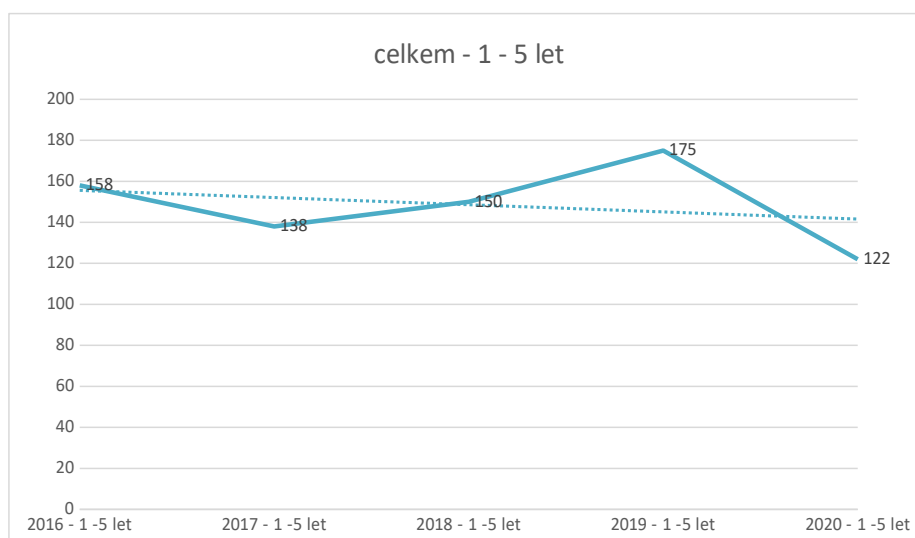
Graf č. 23 – Sledovaný soubor: distribuce druhů dětských knih 2016-2020

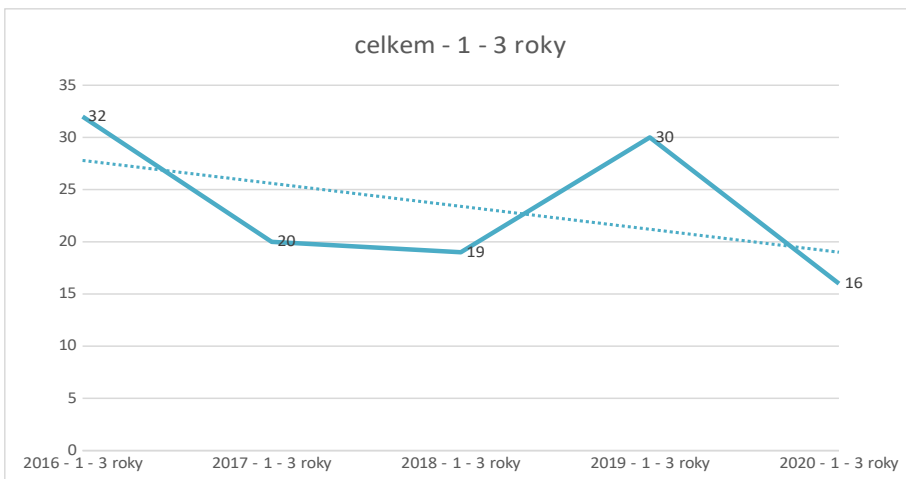
Graf č. 24 – Sledovaný soubor: autorská pohádka vs tradiční 2016-2020

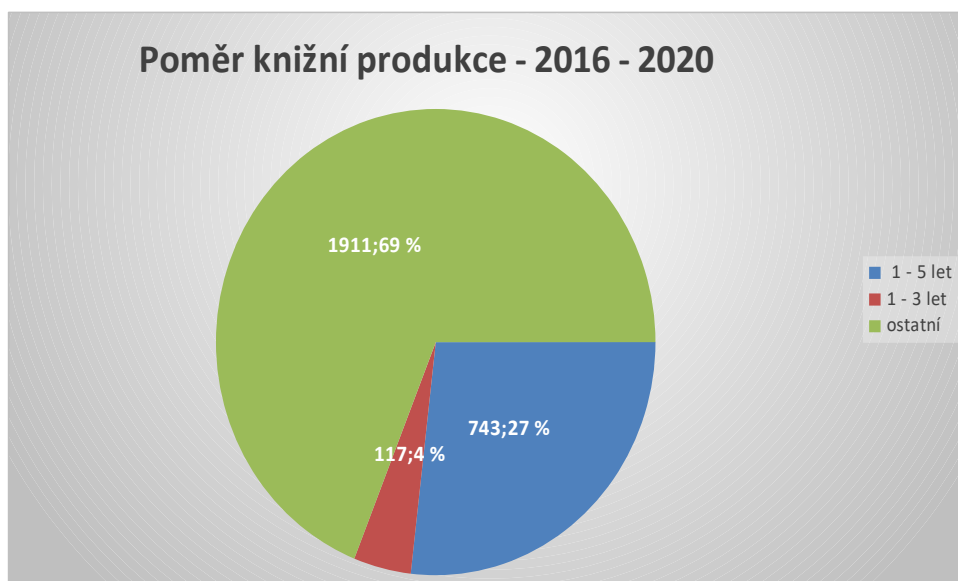
Graf č. 25 – Výzkumný soubor: vývojový trend knižní produkce pro děti v 1-5 letech 2016-2020

Graf č. 26 – Výzkumný soubor: vývojový trend knižní produkce pro děti ve věku 1-3 2016-2020

Graf č. 27 – Výzkumný soubor: poměr knižní produkce 2016-2020

Graf č. 28 – Výzkumný soubor: Knižní nabídka českých a zahraničních autorů pro děti v raném věku 2016-2020

